

KOP SOLĪ

“Bērnībā teicu, ka
nekad nebūšu zīmju
valodas tulks.”

8. lpp.

Gunta
Birnīte

MAIJS 2020 | #5 (1116) | WWW.LNS.LV

LABKLĀJĪBAS MINISTRES APSVEIKUMS

Labklājības ministrija sirsnīgi sveic Latvijas Nedzirdīgo savienību jubilejā un izsaka pateicību par ieguldījumu cilvēku ar dzirdes traucējumiem sociālās integrācijas nodrošināšanā un novēl radošo enerģiju un spēku turpmākajam darbam cilvēku ar dzirdes traucējumiem interešu aizsardzībā un pakalpojumu sniegšanā!

Lasiet interviju ar labklājības ministri 3. lpp.!

LNS PREZIDENTES UZRUNA SIMTGADES NOSKAŅĀS

Esiet sveicināti, mīļie Latvijas Nedzirdīgo savienības biedri!

Latvijas Nedzirdīgo savienības valde sveic jūs visus LNS simtgadē.

LNS ir dzīvojusi līdz mūsu valsts simtgadei. Tāpat kā gadsimtiem apspiestā latviešu tauta spēja saglabāt savas vērtības, tāpat arī LNS spējusi visus šos gadus izdzīvot – pateicoties daudzu darbinieku un brīvprātīgo ieguldījumam, ar sadarbības partneru atbalstu LNS izveidojusies par spēcīgu organizāciju.

Ir liela atbildība atrasties tik prāva laika nogriežņa kā simts gadi galā, vadīt un virzīt LNS mūsdienās, jo līdz ar gadiem pieaug arī mūsu kopīgais veikums un šis mantojums ir nevis jānoplicina, bet jāpalielina.

Mums ir izdevies no iepriekšējām paaudzēm pārņemtās nedzirdīgo kopienas tradīcijas, kultūru un atbalsta sistēmu gan saglabāt, gan mūsdienīgi pārveidot un uzlabot. Nedzirdīgo cilvēku ikdienu ir kļuvusi iekļaujošāka, ir palielinājusies arī dzirdīgo sabiedrības izpratne par atšķirīgās kultūras kopienas dzīvi. Nedzirdīgos par kultūras kopienu ir izveidojusi savstarpējā saziņā nepieciešamās zīmju valodas lietošana, kopīgā vēsture.

Latvijā nedzirdīgo organizācija no pašiem pirmsākumiem 1920. gadā vienmēr ir rosinājusi nedzirdīgos izglītoties, attīstīties, nenorobežoties, iekļauties visos procesos, kā arī centusies pievērst dzirdīgo sabiedrības uzmanību nedzirdīgo līdzilvēku vajadzībām un palīdzēt tās apmierināt.

Integrācija ir informācija plus izglītošana, un LNS veic šo informācijas sniegšanas un izglītošanas darbu gan nedzirdīgo, gan dzirdīgo sabiedrībā. Esam arī izveidojuši un izdevuši daudz izglītojošu brošūru un grāmatu savstarpējās sapratnes veidošanai. Par godu simtgadei tiks izdota grāmata, kurā vēsture mijas ar mūsdienām.

Nebaidoties no plašāka darbalauka un lielākas atbildības, LNS ir panākusi, ka valsts tai uzticējusi sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu nedzirdīgajiem. LNS ir nodrošinājusi tam atbilstošu infrastruktūru ar Rehabilitācijas un Surdotehnikās palīdzības centru izveidi, kā arī pakalpojumi ir pieejami reģionālajās biedrībās visā Latvijā – Rīgā, Daugavpilī, Rēzeknē, Liepājā, Ventspilī, Kuldīgā, Valmierā un Smiltenē. Liela bagātība ir mūsu speciālisti, kuriem ir darbā ar nedzirdīgajiem vajadzīgās specifiskās zināšanas, kas ir iegūtas gadu gaitā. Nebaidoties no plašāka darbalauka un lielākas atbildības, LNS ir panākusi, ka valsts tai uzticējusi sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu nedzirdīgajiem. LNS ir nodrošinājusi tam atbilstošu infrastruktūru ar Rehabilitācijas un Surdotehnikās palīdzības centru izveidi, kā arī pakalpojumi ir pieejami reģionālajās biedrībās visā Latvijā – Rīgā, Daugavpilī, Rēzeknē, Liepājā, Ventspilī, Kuldīgā, Valmierā un Smiltenē. Liela bagātība ir mūsu speciālisti, kuriem ir darbā ar nedzirdīgajiem vajadzīgās specifiskās zināšanas, kas ir iegūtas gadu gaitā.

Turpinājums 3. lpp.

KOPSOLĪ LASIET

2. OFICIĀLĀS VĒSTIS

- LNS valdes lēmumi

3. – 5. LNS 100.

DZIMŠANAS DIENA

- LNS prezidentes uzruna
- Intervija ar Labklājības ministri Ramonu Petraviču
- Intervija ar LNS vecāko biedri Olgu Utrecku
- Par labāku un atvērtāku pasauli visiem – saruna ar SUSTENTO valdes priekšsēdētāju Guntu Anču

6. – 7. AKTIVITĀTES

- Kā strādā mūsu biedrības ārkārtējā situācijā
- Tulce Aiva Šilinska tulko Smiltenes TV ziņas

8. – 9. NUMURA INTERVIJA

- Gunta Birnīte – LNS gada algotais darbinieks 2019

10. – 11. NODARBINĀTĪBA

- Karjera autoceltņū firmā SIA “A4A” - intervija ar brāļiem Armandu Felkeru un Jāni Slemperu

12. – 13. IZGLĪTĪBA

- Kā LNS biedru bērni izmanto *Tava klase*
- Radinieku atbalsts mācību procesā

14. – 15. IESKATS VĒSTURĒ

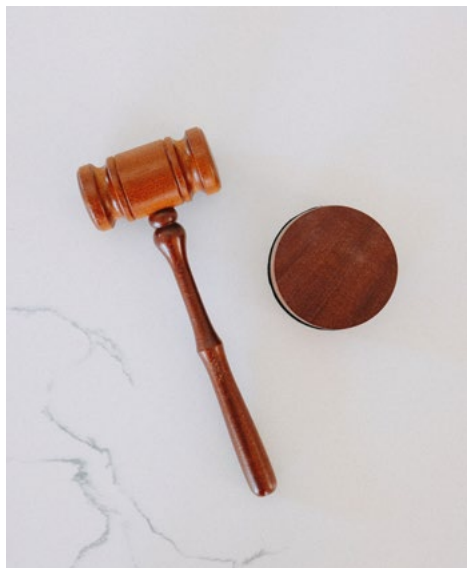
- Maijs LNS vēstures lappusēs
- LNS Goda biedru atmiņas par spilgtāko LNS notikumu
- Zigismunds Žohovskis – olimpiskais čempions kārtslēkšanā

16. DAŽĀDI

- Jubilāri
- Līdzjūtības
- Par biedru naudu
- Latvijas Televīzijas paziņojums
- SIA “LNS Surdotehnikās palīdzības centrs” atsāk darbu

LNS VALDES SĒŽU APSKATS

Latvijas Nedzirdīgo savienības valde šī gada trešajā sēdē, kas notika 22. aprīlī klātienē, izskatīja vairākus jautājumus.

Vispirms valdes locekļi apsprieda SIA „LNS DANE” 2019. gada pārskatu. Konstatēja, ka bilances summa ir 157 910 eiro, peļņa 2574 eiro, ko atstāja nesadalītu.

Ar SIA „LNS Nekustamie īpašumi” 2019. gada pārskatu ir līdzīgi: bilance 38 164 eiro, peļņa 427 eiro, ko nolēma atstāt uzņēmuma rīcībā LNS īpašumu remontiem.

Bija diskusijas par to, kāpēc SIA „LNS DANE” un SIA „LNS Nekustamie īpašumi” ir tik maza peļņa. Tas saistīts ar objektīviem apstākļiem. Pagājušajā gadā vajadzēja sakārtot īpašumus Rīgā, lai tie varētu piedalīties siltināšanas projektā. Tāpat vajadzēja sakārtot īpašumu Liepājā. Arī SIA „LNS DANE” ir objektīvi iemesli/grūtības, kas liedz iegūt lielāku peļņu.

Valde izskatīja LNS 2020. gada 1. budžeta grozījumu projektu un LNS 2019. gada budžeta izpildes pārskatu, un nolēma tos iesniegt LNS Domei apstiprināšanai.

Domei tiks iesniegti arī statistikas pārskati: biedru statistika un biedrību pasākumu statistika.

Valde nolēma sasaukt LNS 20. kongresu 2021. gada 14. – 15. augustā, Rīgā. Rekomendēs LNS domei noteikt pārstāvniecības normu uz LNS 20. kongresu – viens delegāts no katriem 30 biedriem (saskaņā ar reģionālo biedrību uzskaiti pēc stāvokļa uz 01.01.2020.), bet ne mazāk kā divus delegātus no katras LNS reģionālās biedrības.

2020. gada septembrī – oktobrī LNS reģionālo biedrību valdēm būs jāorganizē sēdes, lai noteiktu pārstāvniecības normu uz biedrību kopsapulcēm/konferencēm. Savukārt no 2020. gada novembra līdz 2021. gada martam būs jāorganizē LNS reģionālo biedrību grupu pārvēlēšanu sapulces.

2021. gada aprīlī – 2021. gada maijā tiks organizētas LNS reģionālo biedrību konferences/kopsapulces.

LNS kongresā tiks apstiprināta jauna LNS darbības programma nākamajam periodam 2021. – 2025. gadam. Tāpēc valde pieņēma lēmumu rekomendēt LNS Domei apstiprināt sekojošas procedūras 20. kongresā izskatāmo dokumentu sagatavošanai:

- apstiprināt 2021. gada jūnija LNS Domes sēdē atskaites ziņojumu LNS 20. kongresam un LNS 20. kongresa darba kārtības projektu;
- apstiprināt Inesi Immuri par LNS statūtu izstrādāšanas komisijas priekšsēdētāju. Komisijas sastāvu ļaut apstiprināt LNS valdei.
- LNS darbības stratēģijas 2021. – 2025. gadam izstrādei apstiprināt sekojošas darba grupas:
  1. Interesu aizstāvība (t.sk. pieejamība).
  2. Cilvēkresursi un organizācijas kapacitātes stiprināšana.
  3. Zīmju valoda, izglītība un kultūra.
  4. Sociālie pakalpojumi.
  5. Saimnieciskā darbība un finansējuma piesaiste.

Darāmā LNS lielās jubilejas gadā ir tik daudz, ka LNS valde jau nepilnu mēnesi pēc iepriekšējās trešās sēdes sasauca ceturto. Tā notika 11. maijā ar septiņiem dienas kārtības punktiem.

Valde vispirms apsprieda atlikušo LNS SIA 2019. gada pārskatus. SIA „LNS Surdotehnikās palīdzības centrs” pārskatu apstiprināja ar bilanci 578 470 eiro un 57 109 peļņu, kuru pēc SIA „LNS Surdotehnikās palīdzības centrs” vadības ierosinājuma atstāja nesadalītu.

Arī no SIA „LNS Rehabilitācijas centrs” ir saņemts 2019. gada pārskats ar priekšlikumu peļņu 12 437 eiro atstāt nesadalītu. Valde priekšlikumam piekrita un apstiprināja tās pārskatu ar bilanci 142 057 eiro un peļņu 12 437 eiro.

Sēdes vadītāja prezidente Sandra Gerenovska informēja valdi par LNS

19. kongresā 2017. gada 19. augustā apstiprinātās LNS darbības programmas 2017. – 2021. gadam izpildes gaitu.

LNS valdes locekļi informēja par savā pārraudzībā esošo darbības pamatvirzienu realizācijas gaitu.

Valde nolēma informāciju pieņemt zināšanai un sagatavot ziņojumu LNS Domei par LNS darbības programmas 2017. – 2021. gadam izpildes gaitu.

Nākamais jautājums – par situāciju ar LNS nekustamajiem īpašumiem. SIA vadītājs Guntars Pāvels pagājušajā sēdē, kad apsprieda SIA „LNS Nekustamie īpašumi” 2019. gada pārskatu, nepiedalījās, tāpēc viņš šoreiz informēja valdi par uzņēmuma darbību 2019. gadā, LNS nekustamo īpašumu esošo stāvokli, telpu noslogojumu un citiem jautājumiem. Valde informāciju pieņēma zināšanai.

Arī nākamie divi jautājumi attiecas uz LNS nekustamajiem īpašumiem. Ir saņemts LNS īpašuma Gaujas ielā 26, Smiltēnē īrnieces Zaigas Mazjānes iesniegums, kurā izteikta vēlme minēto īpašumu iegādāties uz nomaksu.

Šim īpašumam ir sava vēsture. Jau ar 2014. gada 24. septembra lēmuma Nr.2-2 2. punktu LNS dome nolēma pārdot vai izīrēt LNS īpašumā esošo ēku Smiltēnē, Gaujas ielā 26. Pārdošanas nosacījumus nosaka LNS valde.

Tāpēc valde nolēma noteikt LNS nekustamā īpašuma Gaujas ielā 26 pārdošanas cenu 38 000 eiro atbilstoši LNS valdes 2015. gada 29. jūnija lēmuma Nr.7-2 2.punktā noteiktajam. Līdz pārdošanai šo īpašumu turpinās izīrēt.

LNS ir saņēmusi vēl divus iesniegumus, kuros izteikta vēlme iegādāties LNS nekustamo īpašumu Bērzu ielā 17A, Valmierā ar zemes platību 0,1112 ha. Ja atceramies, īpašums Valmierā, kurā atrodas Valmieras biedrība, tika sadalīts.

Ar 2018. gada 2. jūnija lēmuma Nr.3-1 3. punktu LNS dome nolēma uzdot LNS valdei turpināt darbu pie zemes sadalīšanas procesa. Atdalītos divus zemes gabalus (katrs 1064 m²), kur uz viena no gabaliem atrodas biedrības darbībai nevajadzīgās būves, pārdot par maksimāli izdevīgāko cenu.

Tāpēc šoreiz valdei bija viegli pieņemt lēmumu – pārdot LNS nekustamo īpašumu Bērzu ielā 17A, Valmierā (Zemes vienības kadastra apzīmējums 9601 009 0069, zemes vienības platība 0,1112 ha) par 18 000 eiro.

Visbeidzot valde nolēma sasaukt LNS Domes sēdi 2020. gada 27. maijā pl. 11. ●

LNS PREZIDENTES UZRUNA SIMTGADES NOSKAŅĀS

(Turpinājums no 1. lpp.)

LNS rūpīgi ir vākusi un muzejā saglabājusi vēstures liecības par nedzirdīgo dzīvi, izglītošanos, lielo rosiņu kultūrā un sportā, par nedzirdīgajiem māksliniekiem un literātiem u.c. Vēlme būtu, lai vēstures liecības papildinātos ar aizvien jauniem faktiem no mūsdienām, kas reiz būs vēsture. Nedzirdīgie daudz ko ir spējuši sasniegt, pateicoties gan pašu uzņēmībai, gan dzirdīgo sabiedrības sapratnei un palīdzībai.

LNS darbinieki un brīvprātīgie, kuri aizgājuši aizsaulē vai tagad ir pelnītā atpūtā, vai arī turpina strādāt, ir simts gadus garās vēstures liela posma gan aculiecinieki, gan aktīvi veidotāji. Gandrīz katrs no kolēģiem, pirms nonācis kādā no organizācijas struktūrām un veidojis tās ikdienu, ir tā vai citādi saistīts ar nedzirdīgo cilvēku dzīvi, bijis tai aculiecinieks. Kontaktā ar nedzirdīgo vidi izveidojušies daudzi speciālisti, kuri bijuši arī prasmīgu meistaruru mācekļi.

Dot iedrošinājumu saviem biedriem ir LNS uzdevums, lai palīdzētu viņiem noticēt savām spējām un pārvarēt dažādus šķēršļus ikdienā. Tas mūs veido par domubiedru brālību kopš pirmsākumiem, ar tādu mērķi tā ir dibināta. Vēl viens liels LNS uzdevums ir kļūst par dažādus stereotipus par nedzirdīgo dzīvi, lai to labāk saprastu dzirdīgo sabiedrība.

Ja organizācija spējusi pastāvēt 100 gadus, tad tā nepārprotami pierādījusi savu dzīvotspēju un nepieciešamību.

Man ir ļoti palaimējies, ka esmu strādājis kopā ar brīnišķīgiem, profesionāliem cilvēkiem, kuri attīstījuši tālāk mūsu nedzirdīgo organizāciju.

Novēlu LNS un tās biedriem augt, attīstīties un neapstāties pie padarītā. Daudz laimes dzimšanas dienā!

Priecāieties. Tik nozīmīgu jubileju mēs piedzīvojam tikai vienu reizi mūžā.

Paldies visiem! Lai mantojums turpina pieaugt.

LNS prezidente
Sandra Gerenovska

—Zigmārs Ungurs

LABKLĀJĪBAS MINISTRE RAMONA PETRAVIČA: LNS IR STABILS PARTNERIS

LNS simtgades sakarā KOPSOLĪ vērsās pie Labklājības ministres RAMONAS PETRAVIČAS ar vairākiem jautājumiem par LNS un LM sadarbību.

19. maijā Latvijas Nedzirdīgo savienībai aprit 100 gadi. Ko jūs novēlētu organizācijai un tās biedriem šajā lielajā jubilejā?

Jaun Latvijas neatkarības atgūšanas brīža Labklājības ministrija (LM) ir uzsākusi aktīvu sadarbību ar cilvēku ar invaliditāti intereses pārstāvšajām nevalstiskajām organizācijām, un viena no tām, ar kuru izveidojusies īpaši cieša sadarbība, ir Latvijas Nedzirdīgo savienība.

Novērtējot LNS un LM gandrīz 30 gadus ilgušo sadarbību, sniedzot kvalitatīvus sociālos pakalpojumus mūsu iedzīvotājiem, izsaku pateicību par LNS ieguldījumu cilvēku ar dzirdes traucējumiem sociālās integrācijas nodrošināšanā un novēlu organizācijai izturību, radošu enerģiju un kapacitāti nākotnē!

Novēlu arī turpmāk aktīvi iesaistīties jaunu biedru apzināšanā un to interešu pārstāvēšanā, kā arī informēšanā par valsts finansētajiem sociālajiem pakalpojumiem – jo īpaši klientu vajadzību izzināšanā, lai augtu līdzīgu laukum un sniegtu pēc iespējas efektīvākus un mērķtiecīgākus pakalpojumus cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem.

LNS kopš 2010. gada 1. janvāra pilda valsts pārvaldes deleģētos uzdevumus. Kāds priekšstats jums izveidojies par LNS darbību, par LM sadarbību ar LNS?

Atbilstoši Veselības un darbības ekspertīzes ārstu Valsts komisijas datiem cilvēku ar dzirdes invaliditāti skaits valstī sasniedz 2500 cilvēku. Lai mazinātu dzirdes trūkuma ietekmi ikdienā, viņiem ir būtiski savlaicīgi saņemt atbilstošus pakalpojumus, ko sniedz LNS ar sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, surdotehniskajiem palīgīdzekļiem, latviešu zīmju valodas tulka (surdotulka) un citiem pakalpojumiem, kas veicina cilvēku ar dzirdes traucējumiem iesaistīšanos sabiedrības dzīvē, darba tirgū, izglītībā un citos vitāli svarīgos procesos.

Sociālās rehabilitācijas pakalpojumus dzirdes zuduma ietekmes mazināšanai cilvēka dzīvesvietā un pie pakalpojuma

sniedzēja ik gadu LNS nodrošina vairāk nekā 1000 cilvēkiem, kuri lielākoties izvēlas palīdzību un atbalstu sociālo problēmu risināšanā, kā arī surdotulka pakalpojumu ārkārtas situāciju risināšanai. Katru gadu gandrīz 5000 cilvēku ar dzirdes traucējumiem nodrošināti ar surdotehniskajiem palīgīdzekļiem un ap 1200 cilvēku ar surdotulka pakalpojumu saskarsmē vai izglītības iestādē.

LM augstu novērtē LNS darbu ar mērķa grupu, sniedzot tai valsts finansētus pakalpojumus, un atzīst, ka savulaik ideja deleģēt pakalpojumu sniegšanu cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem intereses pārstāvšai nevalstiskai organizācijai bijusi veiksmīga un LNS ir izveidojies par stabilu partneri valsts deleģēto uzdevumu veikšanā.

Kā LNS izskatās uz citu NVO fona, iestājoties par personu ar invaliditāti tiesību īstenošanu?

Ir svarīgi atzīmēt, ka LNS, Latvijas Neredzīgo biedrība un citas nevalstiskas organizācijas, kurām Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā deleģēti uzdevumi sniegt sociālos pakalpojumus, ir uzticami valsts sadarbības partneri, jo pirms valsts finansētu pakalpojumu deleģēšanas LNS kapacitāte un reputācija tiek rūpīgi vērtēta. Valsts ne tikai uztic šīm organizācijām noteiktas darbības, bet arī paļaujas, ka šīs organizācijas uzdoto uzdevumu veiks ar vislielāko atbildību un rūpību. LM un LNS ilgstošās sadarbības laikā LM nav bijis pamata šaubīties par LNS uzticēto darbu kvalitāti.

LM atbalsta arī LNS laikraksta Kopsolī izdošanu, vai turpmāk varam cerēt uz šādu atbalstu?

Sabiedrības informēšana un tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju ir nostiprinātas gan Latvijas Republikas Satversmē, gan ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām.

Kvalitatīvas informācijas veidošana un atspoguļošana par invaliditātes jautājumiem sekmē sabiedrības izpratnes veidošanos un domāšanas maiņu par invaliditātes jautājumiem kopumā, kā arī par cilvēku ar invaliditāti lomu mūsdienu sabiedrībā. LM atbalsta informācijas pieejamību tādā formātā, kas ir pieejams un saprotams cilvēkiem ar invaliditāti. Līdz ar to LM iespēju robežās turpinās atbalstīt LNS laikraksta Kopsolī izdošanu. ●

Teksts: Zigmārs Ungurs Foto: Olgas Utreckas personīgais arhīvs; LNS arhīvs

AGRĀK BIJA ĻOTI AKTĪVA DARBOŠANĀS

Viens no vecākajiem LNS biedriem ir Olga Utrecka Smiltenes biedrībā. Viņas gadu skaits tikai par 6 gadiem atpaliek no LNS, un *Kopsoli* nolēma viņu intervēt šajā jubilejas numurā tāpēc, ka LNS biedru – simtgadnieku mums diemžēl nav.

Olga aktīvi interesējas par LNS dzīvi, lasa *Kopsoli* un apmeklē Smiltenes biedrību, kad vien ir pieejams transports.

Vai jūs vēl atceraties to laiku, kad iestājāties LNS?

Godīgi sakot, daudz kas jau ir piemirsies. 1984. gadā es ar vīru pārcēlāties no laukiem uz Smiltēni, lai dzīvotu tur, kur jau dzīvoja mūsu bērni. Atceros, ka Smiltenes biedrībā ļoti aktīvi darbojās Zigmunds Papulis sporta jomā, kurš mūs aicināja iestāties biedrībā. Tā arī iekļāvāmies biedrībā, pateicoties viņa iniciatīvai.

Kāda toreiz bija nedzirdīgo sabiedrības dzīve salīdzinājumā ar šodienu? Kas ir mainījies?

Agrāk bija ļoti aktīva darbošanās. Notika ļoti daudz pasākumu, bija sadraudzības spēļu sporta aktivitātēs, mūsu biedrībā ciemojās biedri no citām Latvijas malām – Ventspils, Daugavpils, Pļaviņām, arī no Igaunijas pilsētas Pērnavas. Savukārt arī mēs devāmies pie viņiem.

No Rīgas bieži brauca pašdarbnieki ar priekšnesumiem, kurus vērojām. Es pati biedrības organizatoriskajos darbos gan nepiedalījos, bet biju aktīva vērotāja. Un esmu vēl arī tagad, cik tas ir iespējams. Agrāk bieži notika arī dažādi sakopša-

nas darbi, tajos gan es pieliku savu roku. Tagad ir savādāk – dažādas tehnoloģijas nākušas klāt, mainījusies jauniešu attieksme un intereses. Cik vien spēju un varu, piedalos Smiltenes biedrības pasākumos un rīkotajās ekskursijās, tāpēc varu arī pavērot un salīdzināt.

Kādi notikumi no jūsu jaunības laika visvairāk palikuši atmiņā?

Vispirmām kārtām nemūžam nevaru aizmirst kara laikus. Tie bija grūti laiki. Domāju, ka man piekritīs daudzi no vecākām paaudzēm dzīvi palikušie. Atceros, ka dzīvojām laukos netālu no Abrenes, Punduru stacijas mājā, un cauri tai gāja armijas pulki. Gan vācu, gan krievu. Vajadzēja viņus izmitināt un pabarot. Par to apmaiņā dabūjām gaismu – petroleju.

Vēl labi atmiņā man palicis sākumskolas laiks. Pirmās divas klases mācījos Laizānu Kurlmēmo skolā, pēc tam mani pārcēla uz Valmieras skolu. Bet kara dēļ man ir tikai nepabeigta pamatizglītība. Visu savu dzīves laiku esmu pavadījusi smagā darbā – veicu visus lauku darbus, audzināju bērnus.

Dzīvojām pieticīgi, jo dzīvē nevarējām atļauties izklaidēties. Izaudzinājām sešus bērnus. Vēlāk ar vīru pārcēlāmies dzīvot uz Naukšēnu ciemu, netālu no Rūjienas. Kad bērni izauga un devās dzīvot uz Smiltēni, kur bija MRU darbnīcas, tad arī mēs pēc laika pārcēlāmies uz turieni. No laucinieces kļuva par pilsētnieci. Bet pati Smiltenes MRU neesmu strādājusi. Pilsētā dzīvojot, varēju vairāk laika pavadīt nedzirdīgo sabiedrībā.

Kurus LNS cilvēkus/personības visbiežāk atceraties? Kāpēc?

Atceros Jāni un Martu Leimaņus. Mācījāmies Valmieras Kurlmēmo skolā, bet ar vairāku gadu starpību. Atceros, ka J. Leimanis mūs visus izglītoja dažādās jomās, parasti stāstīja par dažādiem notikumiem.

Cik zināms, visi mani skolas laika biedri jau ir tajā saulē. Arī Smiltenes biedrībā mana vecuma un nedaudz jaunāki jau aizgājuši mūžībā. Ar labiem darbiem un domām atceros Voldemāru Cīruli. Vēl kādus nosaukt man grūti. Esmu jau krietnos gados, kas ietekmē arī manu atmiņu, tāpēc lai piedod man tie, kuri piemirsti un nav pieminēti.

Ar kādām izjūtām sagaidāt LNS 100 gadu jubileju šogad maijā?

Priecājos, ka LNS jau ir tik bagāta vēsture. 100 ir liels, apaļš un stiprs skaitlis. LNS ir noturējusies dažādos laikos un

izveidojusi tradīcijas, kas priecē. Cik vien tas bija manos spēkos, esmu apmeklējusi daudzus pasākumus, LNS festivālus un Nedzirdīgo dienas koncertus.

Esmu ļoti priecīga par iespēju vērot krāšņos koncertus. Biju priecīga arī tad, kad uzzināju, ka šogad plānotas plašas LNS simtgades svinības, bet diemžēl koronavīruss veica savas izmaiņas. Cerams, ka izdosies simtgadi nosvinēt vēlāk.

Ko gribat LNS un tās biedriem novēlēt lielajā jubilejā?

Novēlu būt darbīgiem, radošiem, atsaucīgiem un draudzīgiem, lai LNS godam sagaidītu šo un arī nākamās simtgades. Turēt godā un cieņā jau ieviestās tradīcijas un izkopt jaunas.

Paldies Aivai un Lidai Šilinskām par palīdzību šīs intervijas tapšanā! ●

Teksts un foto: Gunta Anča

PAR LABĀKU UN ATVĒRTĀKU PASAULI VISIEM!

Gunta Anča, Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas SUSTENTO valdes priekšsēdētāja, dalās pārdomās par savu darbu Eiropas līmenī, atzīmē LNS veikumu un sūta savus novēlējumus LNS simtgades jubilejā.

Jau no 2004. gada, kad Latvija iestājās Eiropas Savienībā (ES), es aktīvi darbojos Eiropas līmenī. Lai gan zinu un ticu, ka Latvija ļoti daudz var izdarīt saviem spēkiem, tomēr saprotu, ka invaliditātes jautājumi vieglāk atrisināmi kopīgi – Eiropā.

Šobrīd esmu ģenerālsēkretāre Eiropas Invaliditātes forumā un līdzās tam arī Latvijas pārstāve Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā. Abas šīs iestādes atrodas Briselē, tāpēc, pirms pasaulē bija atnākusi vīrusa pandēmija, es uz Briseli lidoju gandrīz katru nedēļu. Tagad gan to nedaru, tomēr ļoti daudz strādāju mājās pie datora.

Gan vienā, gan otrā organizācijā man ir saskarsme arī ar nedzirdīgiem cilvēkiem. Eiropas Invaliditātes forumā viens no biedriem ir Eiropas Nedzirdīgo savienība, kas vienmēr ļoti aktīvi pārstāv savu biedru intereses dažādu dokumentu izstrādē un pasākumu organizēšanā.

Mēs strādājam ar nedzirdīgo jautājumiem Eiropas ietvaros, piemēram, notika daudz sarunu par jautājumiem saistībā ar Lielbritānijas izstāšanos no ES. Tad tika uzstāts, ka nepieciešams nodrošināt visu informāciju par šo procesu arī pieejamu nedzirdīgiem cilvēkiem. Savukārt pirms nedaudz vairāk nekā gada Eiropas Invaliditātes forums (EIF) palīdzēja organizēt lielu konferenci Tunisijā, lai runātu par to, kā nedzirdīgo cilvēku tiesības tiek ievērotas arābu valstīs.

Visi pasākumi, ko organizē EIF, vienmēr pilnībā pieejami arī nedzirdīgiem cilvēkiem – starptautiskais zīmju valodas tulks tulko pilnīgi visus pasākumus un piedalās arī individuālās tikšanās reizēs, ja tas nepieciešams. Papildu tam tiek nodrošināti arī subtitri visiem EIF pasākumiem, kas palīdz tekstu vieglāk izlasīt un uztvert.

Lai iespējami labāk izprastu nedzirdīgu cilvēku vajadzības un varētu tās aizstāvēt ES likumdošanas izstrādes darba grupā, EIF valdē darbojas Umberto Isovera, nedzirdīgs puisis no Itālijas. Viņam ir augstākā izglītība, un viņš aktīvi darbojas arī Itālijas politikā.

Arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā izskatu dažādus Eiropas dokumentus un vienmēr atgādinu arī par nedzirdīgu cilvēku jautājumiem. Bieži esmu tikusies arī ar abiem nedzirdīgajiem Eiropas Parlamenta deputātiem no Nīderlandes un Ungārijas. Viņi palīdz nedzirdīgo jautājumus iekļaut ES dienaskārtībā.

Šobrīd ES aktīvi strādā pie Eiropas Invaliditātes stratēģijas izstrādes 2020.–2030. gadam. Šajā dokumentā daudz dažādu jautājumu par invaliditāti. Viens no tiem ir pieejamības jautājums, vienmēr tiek runāts arī par pieejamu informāciju un apkārtējo vidi nedzirdīgiem cilvēkiem. Ikvienā ES dokumentā, kurā runāts par invaliditātes jautājumiem, atceramies arī nedzirdīgos cilvēkus.

Aktīva un laba sadarbība man veidojas arī ar Eiropas Parlamentu. Pagājušajā sasaukumā tur darbojās divi deputāti, tieši pārstāvot nedzirdīgo intereses. Helga Stīvensa ir no Nīderlandes.

Diemžēl viņu neievēlēja šajā sasaukumā, tomēr man šķiet, ka viņa bija fantastisks piemērs, lai pierādītu, ka nedzirdīgs cilvēks spēj ļoti aktīvi un efektīvi darboties politikā. Viņa ne tikai pārstāvēja cilvēku ar invaliditāti tiesības, bet aktīvi darbojās visā parlamenta darbā, pat kandidēja uz parlamenta vadītāja amatu. Un, lai gan viņu neievēlēja, tomēr uzvara jau bija diezgan tuvu.

Vērojot dažādu organizācijas darbību dažādās valstīs, jāatzīst, ka LNS ir ārkārtīgi stipra un veiksmīga, tā spēj labi pārstāvēt savus biedrus. Jo īpaši svarīgi, ka biedrība var ātri reaģēt uz krīzes situācijām, kad nav laika plānot, bet vajag rīkoties ātri. To lieliski pierādīja pēdējie divi krīzes mēneši. Man bija prieks, ka jau ļoti ātri varēju ziņot savai Eiropas jumta organizācijai, ka Latvijā valdības ziņojumi tiek tulkoti arī zīmju valodā.

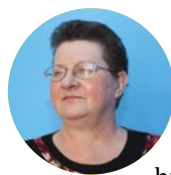
Ir patīkami arī atcerēties, ka pirms 18 gadiem, kad tika dibināta apvienība SUSTENTO, LNS bija viena no pirmajām organizācijām, kas tajā iestājās. Toreiz daudzi vēl nebija gatavi noticēt, ka biedrības spēš darboties kopā.

Šajā skaistajā cerīņu laikā LNS ir liela un ļoti būtiska jubileja. Tikai par gadu mazāk nekā mūsu Latvijas valstij. Un tieši tāpēc visas mūsu jumta organizācijas **SUSTENTO vārdā novēlu, lai daudzajos gados uzkrātā pieredze ir kā stabils balsts nākotnes sapņu piepildījumam.** Jo tikai mēs paši varam būt tie, kas var padarīt šo pasauli labāku un atvērtāku katram un visiem, arī nedzirdīgiem cilvēkiem. ●

—Zigmārs Ungurs

KĀ STRĀDĀ MŪSU BIEDRĪBAS ĀRKĀRTĒJĀ SITUĀCIJĀ

Dace Lāce, Valmieras RB priekšsēdētāja:

“Visi biedri ir informēti par karantīnas noteikumiem, tikai daži vecie biedri paretam atnāk uz klubu, ievērojot 2 metru distanci. Vakar (7. aprīlī) apkalpoju 2 biedrus *Skype* un *WhatsApp* – pagaidām viss labi. Es arī strādāju attālināti, bet uz klubu nāku otrdienās un ceturtdienās.

Nav jau arī tagad mierīga dzīve, te jāgatavo anketas I. Immurei (aptaujai, lai noskaidrotu, cik Valmieras biedru izmanto internetu LTV informācijas iegūšanai), te kaut kas cits. Nu ko gan lai dara biedri mājās arēstā – biežāk iet pie ledusskapja, sakopj māju, citi aktīvi brauc ar velosipēdu. Ja ir zeme, tad kopj to. Biedri ievēro valdības aizliegumus, bet lielākā daļa turpina strādāt.”

Mārīte Sarkane, Rēzeknes RB priekšsēdētāja:

“Mums ir izveidota speciāla LNS Rēzeknes RB biedru grupa gan *Skype*, gan *MSN*, gan *WhatsApp*. Tur mēs liekam aktuālāko informāciju, dalāmies ar pieredzi un informāciju. Esmu arī birojā sasniedzama.

Cilvēki ir noguruši un noskumuši, ka nav saskarsmes ikdienā, mājās tupēt jau apnicis, bet veselība ir dārgāka. Ja kaut ko ļoti vajag, tulks iet tulkot. Lielākoties visi pa mājām. Bija daži atbraukuši no laukiem, tie maz ko zināja, tāpēc tika informēti, ka pulcēties nedrīkst.”

Ivars Kalniņš, Rīgas RB priekšsēdētājs:

“Pamatā mūsu biedri informāciju saņem no videoziņām, TV ziņām ar surdotulkojumu, bet atsevišķi arī *Skype*, *WhatsApp* vai *Facebook* grupās.

Pēc daudzu biedru stāstiem, informācijas viņiem ir pat par daudz, līdz ar to dažreiz kļūst apgrūtināta kādā konkrētā brīdī vajadzīgās informācijas sameklēšana. Viņu dzīvi atvieglo valsts apmaksātie surdotulka un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi – biedri pa *Skype*, *WhatsApp* vai *Facebook* varēja uzdot jautājumus vai noskaidrot problēmu.

Rīgas biedrības un “karstā telefona” (LNS INFO COVID-19) *Skype* bija atvērts darba dienās. Varam pavērot vairākas *Facebook* grupas (nedzirdīgie.lv, nedzirdīgo vīriešu vlogs, nedzirdīgo sieviešu grupas u.c.). Biedri aktīvi apmainās ar informāciju un pieredzi. Nereti personīgi

sazinās ar mani.

Lielākā daļa biedru šajā laikā turpina strādāt. Mums ir zināmi biedri, kuri atradās dikstāvē vai dažādu citu iemeslu dēļ bijuši spiesti aiziet no darba. Pozitīvi gadījumi ir tie, kad vairāki biedri šajā laikā atrada citu darbu. Bet pensionāri pārsvarā uzturas mājās, tomēr nebaidās arī braukt uz savu dārziņu.

Klientu apkalpošanas speciāliste Ieva Rusule izsūtīja izziņu visiem Rīgas pensionāriem, pajautājot, vai viņiem vajag palīdzību. Pagaidām viņi nesūdzas un saprot pašreizējo situāciju. Daudzi ilgojas pēc pasākumiem klātienē, īpaši trešdienu informatīvajām nodarbībām. Viņi parasti jautā, kad viss būs kā agrāk. Uz to pagaidām neviens nevar atbildēt.”

Ieva Rusule, Rīgas RB klientu apkalpošanas speciāliste:

“Ja ir ārkārtas situācija, cilvēki sēž mājās, klienti attālināti tiek informēti un viss notiek attālināti. Biedru naudu biedri maksā elektroniski, pārskaitot to uz LNS kontu. Veicu arī biedru aptauju lai noskaidrotu, cik Rīgas biedru izmanto internetu LTV informācijas iegūšanai.”

Anita Ceple, Smiltenes RB priekšsēdētāja:

“Strādāju biedrībā attālināti caur *Skype* vai *WhatsApp*, citi nāk uz biedrību pēc nepieciešamās palīdzības, tad, protams, ievērojam higiēnu un 2 metru distanci.”

Ieva Geige - Preiss, Ventspils RB priekšsēdētāja:

“Komunikācija notiek *Skype* un *WhatsApp*. Uz darbu iet viens līdz trim cilvēkiem, citi paliek mājās, ada, tamborē, dara citus mājās darbus, sēž pie datora, skatās TV.”

Elvira Čaika, Daugavpils RB priekšsēdētāja:

“Mums ir biedru grupa *Skype*, tur var komunicēt, paziņot informāciju. Uz biedrību nāk tie, kuriem nav planšetdatoru. Jā, visiem mums gandrīz ir, bet kādam vecam onkulim no datora galva sāp, tāpēc nelieto. Citi nezināja, ka līdz 12. maijam pagarināts ārkārtas stāvoklis, skrēja uz klubu. Daži saka, ka mājās notiek lielā tīrīšana, citi MRU strādā, citi aizbraukuši uz laukiem.”

Ilze Jaunzeme, Liepājas RB priekšsēdētāja: “Mūsu biedri šajā krīzes laikā

pārsvarā paliek savās mājās,

bet tie, kuriem jāstrādā, tie strādā. Ar sociālo rehabilitētāju un surdotulkiem klienti cenšas sarunāties attālināti, vispār biedri ir apzinīgi un malači, cenšas ievērot noteikumus un distancēšanos. Es pati uz biedrību šajā pandēmijas laikā neeju, jo man mājās ir mazs bērns.

Ir izveidota sava *Skype* grupa, kur ir iekļauti visi mūsu biedri, bet ne visi to izmanto, tāpēc daļa informācijas tiek nodota personīgi *WhatsApp*. Ir Liepājas RB *Facebook* profils, kur dažreiz tiek publicēti jaunumi. Informācija tiek ielikta arī *Skype* grupā, jo ne visiem biedriem ir pieejams *Facebook*.”

Vilhelmīne Vicinska, Kuldīgas biedrības priekšsēdētāja:

“Komunicējam ar *WhatsApp*. Informēju biedrus *Facebook* Kuldīgas RB lapā. Mums biedrība pagaidām slēgta. Kad beigsies ārkārtas situācija, tad atsāksim pieņemt biedru naudas maksājumus. Nevaru braukt ar sabiedrisko transportu – autobusiem, tas ir riskanti. Strādāju no mājām attālināti, bet man mājās nav pieejama datu bāze. Mūsu biedri, esot mājās, seko informācijai *Facebook* Kuldīgas RB lapā un TV ziņām ar tulkojumu.”

Žanete Škapare, tulce Kuldīgā:

“Daļa biedru (jaunākā paaudze) dzīvo ārpus Latvijas, tur katram situācija ir atšķirīga. Atkarīgs, kādā valstī un kādi tur ārkārtējās situācijas noteikumi valstī. Tiem, kas Latvijā, situācija arī dažāda, bet lielākoties visi strādājošie turpina strādāt. Ir viens, kas bija spiests stāties bezdarbniekos, jo firma uz laiku slēdza savu darbību. Pensionāri dzīvojas pa māju, ievēro distancēšanos.

Tiek aktīvi izmantoti tulka pakalpojumi: tulkoju zobārstniecībā, aptiekā, bankā, slimnīcās, pie ģimenes ārstiem, ārstiem/speciālistiem, braucu uz Saldus Bāriņtiesu, tulkoju tiesā, ģimeņu atbalsta centrā, psihologa individuālās nodarbībās, optikas veikalā u.c.

Man darbu samazināšanās bija tikai no marta pēdējās nedēļas līdz aprīļa sākumam, tagad pamazām apjomi atgriežas. Vairāk, protams, tulkoju attālināti – caur videozvaniem, jo biedrība ir slēgta. Bet vienu reizi nedēļā esmu biedrībā uz vietas – otrdienās.” ●

Teksts: Zigmārs Ungurs Foto: Aivas Šilinskas personīgais arhīvs

ES VIENMĒR AIZDOMĀJOS PAR SAVIEM NEDZIRDĪGAJIEM

Smiltenes biedrībai ir palaimējies ar kļu, bet ļoti rosigu un gudru brīvprātīgo gariņu, kas bez skaļiem vārdiem rada idejas un tās realizē Smiltenes RB biedru dzīves apstākļu uzlabošanai. Gariņu sauc Aiva Šilinska. Nesen internetā parādījās viņas tulkoti Smiltenes TV ziņu sižeti. Kā? No kurienes? Jauns projekts? Vai pašvaldība pati to izdomāja un pieaicināja Aivu tulkot? Izrādās, nē, nekā tamlīdzīga. Bet ļausim Aivai pašai pastāstīt.

Lūdzu, pastāsti, kā tev radās ideja tulkot Smiltenes TV (STV) ziņas? Kā tas viss aizsākās?

Doma par ziņu tulkošanu manī brieda jau vairākus gadus, tikai nevarēju tā kārtīgi pieķerties. Tad nebija laika, tad īsti nebija iedvesmas. Šīs ziņas ik nedēļu rāda pa ReTV un ir iespējams noskatīties pilnu rullīti STV studijas mājaslapā. Tā nu katru reizi skatoties ziņas, es aizdomājos arī par savējiem – nedzirdīgajiem, ka viņi jau īsti nezina, par ko tiek runāts sižetos! Sākoties ārkārtas situācijai, man likās tik svarīgi, lai arī nedzirdīgajiem būtu pieejama krietni vairāk informācijas. Tā nu sāku tai lietai pieiet nopietnāk un pētīt, ko es varētu darīt lietas labā.

Tu tulko pilnīgi visu ziņu vai saīsini? Ja tā, tad pēc kādiem kritērijiem?

Pilnīgi visas ziņas es nevaru tulkot, jo nav pieejas datiem. Autortiesību dēļ nevaru iegūt pilnu video versiju. Video kā atsevišķus sižetus lejupielādēju no Smiltenes pašvaldības Facebook profila. Tos apstrādāju, tad veidoju tulkojumu. Tātad nav īpašu kritēriju, kurus sižetus tulkot un kurus nē. Reizēm ķeros video klāt apmēram pēc nedēļas: tad gan pārskatu, vai attiecīgais video sižets ir aktuāls vai nē. Piemēram, tiek izsludināts kaut kāds konkurss, bet termiņš jau ir beidzies. Tad to es netulkoju.

Kā nedzirdīgie uzņēma šo jaunumu?

Par atsaucību ir grūti spriest. Pēc statistikas skatoties, ir daudz skatījumu visiem video, bet īsti nesaņemu atpakaļ atgriezenisko saiti, kurā paši nedzirdīgie izteiktu savas domas. Varbūt ir kaut kas tāds, kas nepatīk, kaut kas jāpamaina utt. Bet diemžēl pagaidām par to manējie skaļi nerunā.

Pēc paša pirmā video publicēšanas gan bija ļoti pozitīvas atsauksmes un lūgumi turpināt. Tagad tas ir pierimies. Pašlaik arī tas laiks ir grūtāks, jo nevaram tikties klātienē, tāpēc varbūt arī mazāk par to tiek runāts. *WhatsApp* un *Skype* tomēr

vairāk pārspriežam konkrētas lietas, kas jāizdara ikdienas tulka darbā.

Kur var noskatīties Smiltenes TV ziņas ar savu tulkojumu?

Agrāk šos video varēja noskatīties tikai caur konkrētu saiti, kas tika iesūtīta mūsu biedrības *Skype* un *WhatsApp* grupās. Tagad tie pārveidoti par publiskiem video – tos var noskatīties “LNS Smiltenes grupa” kontā *YouTube*.

Kā reaģēja pašvaldība, kad lūdzu atļauju tulkot ziņas?

Smiltenes TV ziņas ir novada pašvaldības pakļautībā. Man bija telefonsaruna ar Inesi Immuri, kura iedrošināja šo jautājumu risināt ar pašvaldību. Sazinājos ar pašvaldības sabiedrisko attiecību speciālisti, informēju viņu par video tulkošanu un saņēmu pilnīgu zaļo gaismu turpināt iesākto. Viņi pat ir piedāvājuši manus video publicēt pašvaldības Facebook profilā un mājas lapā, kā arī sniegt citu atbalstu video publicitātei. Patīkami apzināties, ka mums ir tik pretimnākoša pašvaldība.

Vai tevi pārāk neapgrūtina šis papildu darbs?

Nē, nemaz! Man vienmēr ir patīcis ņemties ar tehnoloģijām. Esmu īsts grāmatu un datora tārps, tāpēc man patīk tas, ko es daru. Tikai par tādu publicitāti gan nedaudz kautrējos. Tas nav manā stilā. Man labāk patīk klusiņām darboties un būt kaut kam noderīgi.

Kādā veidā tehniski tu to izdari?

Principā process ir šāds: vispirms ir informācijas meklēšana un video lejup-

ielādēšana, pēc tam caurskatu materiālu un, ja nepieciešams, veicu video rediģēšanu. Nākamais posms ir tulkojuma veidošana. Kad tas viss ir uzfilmēts un apstrādāts, tad notiek abu video montāža. Gatavais video tiek publicēts *YouTube* kontā un saites padotas tālāk.

Vai tu nedomā, ka faktiski šo savu darbu vajadzētu apmaksāt pašvaldībai, jo tai jābūt jāpējas, lai informācija nokļūtu arī pie nedzirdīgajiem iedzīvotājiem?

Protams, ka jebkurai informācijai būtu jābūt pieejamai jebkurai sabiedrības daļai tai saprotamā valodā. Bet! Kā vienmēr, var būt dažādi iemesli un apstākļi, kāpēc tas tā nenotiek. Piemēram, informācijas trūkums par pieejamiem speciālistiem, trūkst līdzekļu vai pat vienkārši neaizdomājas, ka novadā ir personas ar dzirdes traucējumiem un viņi šo informāciju iegūst citādā veidā.

Pašvaldība pērk video pakalpojumu, slēdz līgumu un atrunā pa punktiem, kas nepieciešams. Tāpēc smiltenieši varētu cerēt uz ziņām ar tulkojumu vai titriem tikai rudenī, kad tiks slēgts jauns līgums. Bet tas arī vēl ir jautājums, jo, kā vienmēr, tam būs nepieciešams rast papildu finansējumu. Ņemot vērā šī brīža situāciju ar Covid-19, finansiālā krīze noteikti skars arī pašvaldību.

Vēl gribu piebilst, ka daudz kas ir atkarīgs no pašu nedzirdīgo vēlmes. Ja viņi gribēs, tad kādu risinājumu varēs izdomāt.

Šeit noskaties video piemēru:
www.ej.uz/AivaTulkoKS ! ●

BŪT PAR EŅĢELI

Gunta Birnīte šogad saņēma godpilno Latvijas Nedzirdīgo savienības (LNS) balvu nominācijā “Algotais darbinieks 2019”. Balva nolikta Guntas viesistabas plauktā un ik mirkli atgādina par pašreizējā darbu, kas ieguldīts nedzirdīgo sabiedrības dzīves pilnveidošanā. Guntas ikdienu rit dienas centrā *Rītausma*, viņa ir vadītāja, sociālais darbinieks, virtuves nodarbību pulciņa audzinātāja un atbalsta persona dzemdībās.

Vai zināt, par kuru tieši darbību jums tika piešķirta balva?

Nezinu gan, jo par piešķiršanu lēma komisija. Tajā brīdī, kad pieteica nomināciju atrados skatuves aizkulisēs, jo gatavojāties ar tulkiem uzstāties, pieteikumu neredzēju. Domāju, ka balva nāca par visiem mani četriem amatiem dienas centrā *Rītausma*. Pieļauju, ka mans darbs kā atbalsta personai dzemdībās iespēju saņemt šo balvu krietni palielināja. Ir labi vadīt dienas centru, strādāt par zīmju tulku vai interešu pulciņa vadītāju, bet atbalsts dzemdībās nedzirdīgām sievietēm ir īpašs. Ir tādas reizes, kad dzemdības ir beigušās, braucot mājup, ir liels nogurums un rit laimes asaras pār vaigu, jo ir labi pastrādāts, pasaulē ierasdusies jauna dzīvība.

Cik ilgi esat saistīta ar nedzirdīgo sabiedrību?

No bērnības, jo esmu dzimusi vājdzirdīgu vecāku ģimenē. 2001. gadā 20 gadu vecumā sāku strādāt LNS par zīmju valodas tulku – tolaik saucās Komunikāciju

centrs.

No malas skatoties, šķiet, likumsakarīgi, jo zīmju valodu zinājat jau no bērnības...

Kad biju maza, dzīvojām kopmītnē Elvīras ielā 19, kur šobrīd ir LNS. Tur dzīvoja nedzirdīgie cilvēki, līdz ar to visu laiku zīmju valoda bija klātesoša. Bērnībā teicu, ka nekad nebūšu zīmju valodas tulks, jo diezgan bieži pieaugušie man, mazam bērnam, lika piezvanīt kādam radniekam un nodot informāciju. No tā visa bēgot, pabeidzot vidusskolu, iestājos Jelgavas Lauksaimniecības universitātē, bet jau pēc pusgada sapratu, ka nevēlos tur mācīties. Tad nāca piedāvājums strādāt par zīmju valodas tulku. Tā ar šajā jomā esmu palikusi līdz šai dienai.

Vai pietika ar tām zināšanām, ko bijāt apguvusi no bērnības?

Pārzināju ļoti vienkāršas zīmes, jo mana mamma diezgan daudz runāja ar balsi. Apmeklēju tulku kvalifikācijas celšanas kursus. Protams, daudz mācījos no nedzirdīgajiem cilvēkiem. Tagad mācīties par surdotulku var Sociālās integrācijas valsts aģentūrā. Arī es to pabeidzu pirms trim gadiem. Lai strādātu par zīmju valodas tulku, tagad ir nepieciešams diploms. Zīmju valoda man ir ļoti pilnveidojusies šajos gados.

Vieglāk strādāt ar nedzirdīgajiem ir tad, ja nāc no tās vides, jo zini valodas pamatus, zini šo cilvēku būtību, viņu atšķirības, zini, kam vairāk pievērst uzmanību. Tagad tas ir īpaši būtiski, kad ir mobilās ierīces, un viņi raksta SMS – reizēm ļoti nesakarīgus teikumus. Piemēram, saņēmu šādu ziņu: “Vai varam tikties? Gribru pirkt kuģi.” Nu, es saprotu, ka šis cilvēks vēlas nopirkt biļeti ceļojumam uz Zviedriju. Tā kā rakstu valoda ir diezgan bēdīga, gribru jauniešiem ieteikt vairāk lasīt un arī rakstīt. Viena lieta ir sazināties zīmju valodā, kas ir viņu dzimtā, otra – ne mazāk svarīga un dzīvē tomēr ļoti noderīga – ir rakstiskā valoda.

Tad arī daudz veiksmīgāk un drošāk varēs sazināties ar darba devēju, lai sarakste nav šķērslis informācijas apmaiņai. Šo atšķirību ļoti izjūtu šobrīd strādājot dienas centrā ar vecākās un jaunākās paaudzes klientiem. Vecākās paaudzes klienti prot gramatiski pareizi veidot teikumus, bet dažiem jaunākās paaudzes klientiem ar to ir grūtības.

Kādi ir jūsu ikdienas darbi?

Mana ikdienu pāriet dienas centrā *Rītausma*. Kā vadītāja katru dienu uzklaušu

klientus un darbiniekus, nepieciešamības gadījumā notiek kontaktēšanās ar Rīgas Domes Labklājības departamentu, ar LNS u.c.

Dienas centru var apmeklēt jebkurš Rīgā deklarēts cilvēks ar dzirdes invaliditāti no 18 gadiem. Lielākā daļa apmeklētāju ir pensionāri, jo mēs strādājam no plkst. 9 līdz 17, kad citi ir darbā. Klienti var izvēlēties, kurās interešu nodarbībās piedalīties. Es pasniedzu virtuves nodarbības, jo esmu apguvusi konditora/pavāra palīga arodu. Ir iespēja apmeklēt radošās nodarbības, un katrs var veidot kopā ar nodarbību vadītāju to, ko sirds vēlas. Uz vietas ir sociālais rehabilitētājs, sociālais darbinieks. Mana asistente māca lietot planšetdatoru, mobilo telefonu, liek risināt atjautības uzdevumus un daudz ko citu. Notiek ekskursijas. Dejojam, nūjojam, vingrojam, piektdienās nāk fizioterapeits. Tā kā diena ir piesātināta. Vīriešu vidū iecienītas ir novusa spēles, tajās arī sievietes piedalās.

Šobrīd arī mācos Latvijas Kristīgajā akadēmijā par sociālo darbinieku, tāpat turpinu strādāt attālinātā veidā Rīgas Stradiņa universitātes Neuroloģijas katedrā par sekretāri.

Jūs esat vienīgā atbalsta persona nedzirdīgajām sievietēm dzemdībās...

2013. gadā notika atbalsta personu apmācība projekta “Nepalikt vieniem klusumā” ietvaros, apguvu šo arodu un šobrīd sniedzu atbalsta pakalpojumus dzemdībās.

Domāju, ka ikdienā neviens īsti nezina, ko tas nozīmē un cik garas stundas reizēm jāpavada kopā ar topošo māmiņu. Rekords ir 33 stundas pēc kārtas. Ja man pasaka, ka 1. aprīlī ir plānotais dzemdību datums, tas nozīmē, ka vismaz divas nedēļas pirms tam telefonam ir jābūt tuvumā, sestdien un svētdien neizbraukt ārpus Rīgas. Liels paldies manai ģimenei, kas respektē šo manu darbu, jo daudzas reizes viņi manis dēļ ir palikuši Rīgā un šogad vīra vārda dienā biju dzemdībās, svinēja to ar meitām.

Vienojoties par šo atbalstu, ar sievieti, izrunājam visu procesu, komunikāciju, sastādām dzemdību plānu. Ir māmiņas, kas mani ņem līdzī kā tulku pie ārsta, tiklīdz uzzina, ka ir stāvoklī, eju līdzī vizītē pie vecmātes. Ar lielāko daļu tiekamies, kad sieviete ir septītajā mēnesī. Vienmēr saku, ka, ja ir bailes, neskaidrības, man var zvanīt 24 stundas diennaktī, es

vienmēr atbildēšu. Iestājoties dzemdību namā, ārsts jau nav visu laiku klāt, bet es visu laiku esmu blakus – masēju sievieti, ejam dušā, velku zeķes, paglāstu muguru, turu roku, iedodu padzerties – atbalstu it visā. Esot klāt dzemdībās, es ārsta teikto iztulkoju zīmju valodā.

Cik bērniņu dzimuši ar jūsu atbalstu?

Varētu būt kādi 20, vajadzēs saskaitīt. Šogad jau ir trīs piedzimuši un trīs gaidāmi. Divus gadus nebiju šajā darbā, jo pati auklēju un mājās dzīvojos ar otro meitu. Gadā vidēji ir ap desmit dzemdībām. Tas viennozīmīgi nevar būt pamatdarbs. Šo pakalpojumu apmaksā Rīgas Domes Labklājības departaments. Tāpat sniedzu arī atbalstu māmiņām, kuras nav deklarētas Rīgā, bet dzīvo vai izvēlas dzemdēt Rīgā, nevienai neatsaku, kura izvēlas dzemdēt Rīgas tuvumā. Māmiņas mani gaidīja, kad atgriezīšos.

Labā reputācija jūsu atbalsta darbam!

Arī *Facebook* esmu aktīva nedzirdīgo sieviešu grupā, arī sevi prezentēju, ja kāda ir stāvoklī, lai dod ziņu. Bija gadījums, kad uz ielas redzēju divas sievietes sarunājāmies zīmju valodā, un viena no viņām bija grūtniece. Piegāju klāt un pajautāju, vai viņa zina par atbalsta pakalpojumu dzemdībās. Nezināja. Sarunājām tikšanos, un biju klāt viņas dzemdībās, starp citu 18. novembrī Latvijas Republikas dzimšanas dienā – ļoti zīmīgi. Tagad arī kolēģi zina, ka jāinformē sievietes grūtnieces. Divas manas vistuvākās kolēģes saka: “Tu esi eņģelis tām māmiņām.” Man ir liels prieks, ka māmiņas sūta bildītes, kā bērniņi aug. Tās ir foršas sajūtas, kad saprotu, ka mans darbs

ir novērtēts. Un super, ka viņas vēl dod informāciju savām draudzenēm! Katras dzemdības ir tāds wow! notikums, kas paceļ mani spārnos.

Tā kā ir Rīgas Domes atbalsts, dzemdības notiek Rīgas Dzemdību namā. Esmu braukusi uz Jelgavu kā brīvprātīgā. Viena māmiņa brauca no Bauskas dzemdēt Rīgā, lai es būtu līdzās. Kāda māmiņa no Liepājas gribēja, lai esmu klāt. Nācās gan atteikt, jo nezinu, cik garas būs dzemdības, un man, iespējams, lielā nogurumā būs jābrauc atpakaļ. Tad teicu, ka esmu gatava palīdzēt caur *Skype*, ar mobilā telefona starpniecību, šīs tehnoloģijas tulki izmanto brīvdienās saskarsmē ar ārstiem. Ja brīvdienās notiek nelaime, tad tulku klātienē tūlīt nedabūsi.

Kā jūsu personību ietekmējusi dzīve nedzirdīgo vidē?

Kopmītnē dzīvojot, es biju pieaugušo ausis. Es neizjutu savu bērniību, jo no mazām dienām risināju lielo cilvēku problēmas. Bet tajā pašā laikā, kad paskatās no pozitīvā viedokļa, esmu

“KATRAS DZEMDĪBAS IR TĀDS WOW! NOTIKUMS, KAS PACEĻ MANI SPĀRNOS.”

droša – man nav neērti nevienam pieiet klāt un pajautāt vajadzīgo. Bet es negribētu savām meitām likt darīt to, kas man bija bērībā jādara – tulkot tikšanos ar policiju, iet līdz pie ginekologa.

Kādreiz bērībā ļoti kautrējos, kad mamma nāca uz skolu un runāja ar mani zīmju valodā. Sabiedriskās vietās es centos mammai atbildēt tikai mutiski. Tagad gadās, ka nedzirdīgais man saka: “Varbūt nerunāsim publiskā vietā.” Tad atbildu: “Kāpēc? Tā taču ir tava – zīmju – valoda.”

Kāda mana kolēģe tulce nokļuva slimnīcā, un es aizbraucu viņu apciemot. Palātā bija četras patientes, un mēs ar kolēģi sarunājāmies ar zīmēm. Tad skaidri sapratu – forši, neviens nedzird mūsu sarunu. Arī augstskolā ar šo kolēģi mēdzam tā sazināties lekciju laikā, zīmju valodai ir savi plusi arī man kā dzirdīgam cilvēkam.

Kādas, jūsu prāt, ir galvenās problēmas, ko vajadzētu palīdzēt risināt nedzirdīgo sabiedrībai?

Tas ir nežēlīgi, ka nedzirdīgajiem cilvēkiem grūti atrast labu darbu. Viņi ir apkopēji, sētnieki, trauku mazgātāji... Mana mamma visu mūžu bija šuvēja, tad mammai sašķobījās veselība, un es

uzzināju, ka bērnudārzā nepieciešama auklīte. Mamma ir vājdzirdīga ar dzirdes aparātu. Mēs abas aizgājām pie vadītājas uz darba interviju, un es teicu, ka mamma ir vājdzirdīga un gribētu strādāt par auklīti. Sākumā bija izbrīns – viņa taču nedzirdēs. Tad pajautāju, kādi ir auklītes pienākumi. Izmagāt telpas, palīdzēt apģērbt bērnus, uzklāt gultas.

Es ilgi pierunāju vadītāju pieņemt manu mammu darbā. Mamma izturēja pārbaudes laiku, un nu jau desmit gadus strādā bērnudārzā par auklīti. Šaubos, vai mamma būtu dabūjusi šo darbu, ja es nebūtu aizgājusi līdzī un palīdzējusi izrunāt iespējas. Bija liels prieks, ka šī pati vadītāja pēc tam pieņēma darbā vēl divus nedzirdīgos cilvēkus.

Nedzirdīgam cilvēkam visas lietas jākārtot klātienē, vēl jāņem līdzī zīmju valodas tulks. Tas, man šķiet, ir negodīgi, ka nedzirdīgam cilvēkam liegta iespēja nokārtot lietas attālināti. Mēs, dzirdīgie, varam piezvanīt, piemēram, uz banku un atbloķēt karti, pasakot savus personīgos datus. Tiklīdz piezvanu un saku, ka zvanu nedzirdīga cilvēka vārdā, tā atsaka – nē, mēs trešajām personām nesniedzam informāciju.

Ārsti bieži mēdz būt neiejūtīgi, tāpēc nedzirdīgs cilvēks reti viens pats dodas pie ārsta. Ja atnāk cilvēks ar invaliditāti, tad ārstam būtu jāpārslēdzas, jābūt iejūtīgākam pret viņu. Nedzirdīgie mēdz atzīt, ja pie ārsta ir līdzī tulks, tad ārsts vairāk izstāsta par veselību. Ja aiziet viens, izraksta zāles, un viss.

Gribas lielāku sabiedrības līdzcietību pret šiem cilvēkiem. Nedzirdīgie nevienā iestādē nav katru dienu garā rindā. Jācenšas ar viņiem arī komunicēt rakstiski, ja nav tulka klāt.

Kā jūs atgūstat enerģiju, ko atdodat savā darbā?

Kolēģes dienas centrā saka: “Gunta, tu par daudz strādā, tev ir jāatpūšas.” Bija tāds laiks – atnāku mājās pārgurusi un izdegusi. Kopš pagājušā gada beigām ņemu mazāk tulkošanas darbu, un ir vieglāk. Tik daudz strādāt nav vērts, jo visu pasaules naudu tāpat nenopelnīšu, un bērni arī ātri aug.

Vasarā ar ģimeni braucam uz vasarnīcu. Zemes darbi un zāles pļaušana dod pamatīgu enerģijas uzlādi nākamajai nedēļai. Rudenī un ziemā braucam pastaigāties ārpus Rīgas. Ciemošanās pie draugiem uzlādē, turklāt mums visiem ir apmēram viena vecuma bērni, līdz ar to kopābūšana ir sirsniņa.

Esmu nolēmusi iemācīties atrast laiku tikai sev, iespējams, ka tā būs ūdens aerobika. ●

KARJERA AUTOCELŅU FIRMĀ

Cēsīs atrodas tāda firma SIA "A4A". Tās pamatnodarbošanās ir mobilo autoceltnu noma un to pakalpojumu sniegšana. Bet firmai ir arī cita smagā tehnika, piemēram, ekskavatori, smagās automašīnas, traktori. Ar visu šo daudzveidīgo tehniku strādā brāļi Armands Felkers un Jānis Slempers.

Viņi ir Valmieras biedrības biedri, un, kad biedrībai zemes sadalīšanas dēļ vajadzēja pārvietot dārza mājiņu, abi puīši ar sava priekšnieka, firmas īpašnieka Jāņa Apsīša svētību to izdarīja bez maksas.

Par šo bezmaksas palīdzību gan firmas īpašniekam, gan abiem puīšiem milzīgu paldies visu biedru vārdā izteica biedrības priekšsēdētāja Dace Lāce. Puīši palīdz biedrībai arī ar citiem darbiem, piemēram, uzlika jaunas lampas biedrības nama zālē un kabinetā, arī neprasot samaksu.

Kopsolī intervēja abus malačus par viņu darbu firmā. Cik zināms, neviens cits vājdzirdīgais/nezdzirdīgais Latvijā ar šādu smago tehniku nestrādā, tāpēc puīšu pieredze ir unikāla!

Brāļi uz jautājumiem atbildes sniedza kopīgi.

Kur jūs iemācījāties vadīt autoceltni? Cik ilgu laiku tas prasīja?

Lai strādātu ar autoceltni, ir jābūt apmācītam (to nosaka MK noteikumu Nr.113 „Kravas celtnu tehniskās uzraudzības kārtība”). Tāpēc devāmies uz 6 stundu kursiem Rīgā, kur apgūvām teorētiskās zināšanas par celtna darbības principiem, tā pareizu ekspluatāciju un darba drošības noteikumu ievērošanu.

Kursos arī apgūvām, kā sazināties ar darbavietās lietojamiem roku signāliem atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Beidzot kursus, saņēmām atestācijas apliecību kā izlīces celtna operatori. Atestācija būs jākārtoti atkārtoti – ik pēc 2 gadiem.

Lai strādātu par autoceltnu operatoru, vadītājam ir jābūt C kategorijas tiesībām. Armands C kategorijas tiesības ieguvis Cēsīs 3 mēnešu kursos jau pirms desmit gadiem, bet Jānis Gulbenē – kursos pirms sešiem gadiem. Braukšanas apmācībās Jānim ļoti palīdzēja kaimiņš Helmutis, kurš ir autoskolas instruktors Gulbenē.

Cik ilgi jau strādājat šajā firmā? Kas tieši jums jādara?

Armands pie esošā darba devēja Jāņa (tajā laikā autoservisa vadītāja) sāka strādāt, kad mācījās Valsts Priekuļu lauksaimniecības tehnikumā (tagad nosaukums – Vidzemes Tehnoloģiju un dizaina tehnikums), kur bija nepieciešams apgūt teorētiskās zināšanas praksē.

Pēc tehnikuma darba devējs uzaicināja strādāt servisā par automehāniķi. Tad sākās krīze 2008. gadā, un darba servisā vairs nebija.

Bet vēlāk, pēc gada, kad Armands atkal bija bez darba, esošais darba devējs viņu uzmeklēja un piedāvāja darbu savā jaun dibinātajā firmā SIA "A4A". Sākumā bija jālabo dažāda tehnika – automašīnas, ekskavatori, traktori, smagās mašīnas u.c.. Tā viņš sāka vadīt ekskavatoru un arī smago mašīnu. Vēlāk piedāvāts strādāja uz autoceltna (celtspēja 25 t). Gadiem ejot, Armands strādā uz arvien lielākas celtspejas autoceltniem, bet šobrīd uz autoceltna, kura celtspeja ir 60 tonnas.

Jānis (brālis) šajā firmā darbu sāka 2011. gadā. Tad Jānis bija bez darba un brālis viņu ieteica savam darba devējam kā labu strādnieku, kurš prot daudz ko un ir ļoti čakls.

Jāņa karjera sākās tieši tāpat kā Armandam – pamazām – ar tehnikas labošanu, smagās tehnikas vadīšanu. Jānis ikdienā strādā ar ritenetraktora ekskavatoru, kāpurķēžu ekskavatoru, smago mašīnu, treileri, bet, kad trūkst darbaroku, strādā ar autoceltni (celtspeja 25 t, 40 t) darbos, kur nav jāizmanto rācija.

Vai esat apmierināti ar darbu, kolēģiem, priekšnieku?

Darbs abiem ļoti patīk, jo ir dažāds. Ir izaugsmes iespējas. Ļoti daudz ko var no jauna apgūt, katra diena ir savādāka. Ir dienas, kad jāatrod dažādi risinājumi, kā darbu paveikt pēc iespējas labāk, un tas ir izaicinājums abiem, kas ļauj attīstīties un augt savā profesijā.

Kolēģu ir maz – kopā firmā pieci sava amata meistari praktiski satiekas tādos gadījumos, ja kādam vajag palīdzību tehnikas labošanā. Kolēģi ir draudzīgi. Darba

devējs ir ļoti atvērts un pretimnākošs. Ļoti novērtē labi paveiktu darbu, spējas un atbildīgu attieksmi pret darbu. Pateicoties viņam, strādājošie spējuši augt un attīstīt savu profesionālo karjeru. Viņi teic milzīgu paldies priekšniekam!

Kā jūs komunicējat ar kolēģiem? Vai nerodas pārpratumi?

Armands komunicē runājot. Strādājot lieto dzirdes aparātu, tāpēc nekādu ierobežojumu saziņai ar kolēģiem vai citiem strādniekiem viņam nav.

Jānis savukārt komunicē ar žestiem, lasa no lūpām un izmanto saraksti mobilajā telefonā. Ja ir grūtības, tad sazinās ar Armandu videozvanā (WhatsApp), un Armands palīdz atrisināt problēmu. Tādas reizes nav biežas, jo apkārtējie ir saprotoši un parasti tiek paši galā. Jāuzsaka atkal darba devējs, kurš apguvis dažas saskarsmē biežāk lietotās zīmes, lai labāk saprastos ar Jāni. Tas ļoti parāda viņa attieksmi pret saviem darbiniekiem.

Jāteic, ka mūsdienu tehnoloģijas ļoti palīdz darbā atrisināt dažādas lietas, brāļi iesaka arī citiem nedzirdīgajiem tās apgūt un izmantot.

Vai jūs šādu darbu ieteiktu arī citiem nedzirdīgajiem?

Ieteiktu, bet tas ir ļoti, ļoti atkarīgs no apkārtējiem apstākļiem. Piemēram, vai nedzirdīgais ir gatavs veikt atbildīgu, riskantu darbu, un vai būs spējīgs to darīt viens pats.

Daudz kas atkarīgs no tā, vai paveiksies ar darbavietu, piemēram, vai varēs savu karjeru attīstīt pamazām, sākot no mazākas tehnikas, turpinot ar lielāku un lielāku, kas daudzviet nav iespējams.

Un vēl – kā paveiksies ar darba devēju? Vai viņš uzticēs savu tehniku, vai būs pretimnākošs, saprotošs un sniegs atbalstu.

Vai strādājat arī pašlaik, krīzes laikā?

Jā, mēs abi esam nodarbināti arī šajā visā valstī izsludinātajā ārkārtējā situācijā. ●

SLAVĒ NEDZIRDĪGOS DARBINIEKUS

Stāsta Armanda un Jāņa darba devējs, SIA "A4A" īpašnieks Jānis Apsītis:

Armands mācījās Priekuļu tehnikumā, kad viņu atsūtīja uz autoservisu praksē. Strādāja sākumā par krāsotāju, un mūsu ceļi pašķīrās, Armands aizgāja strādāt citur. Arī man autoserviss nebija sirdslieta, tāpēc sāku nodarboties ar celtņiem un būvniecības tehniku. Tad Armands atgriezās.

Redzēju, ka viņam ir gribēšana un varēšana, devu iespēju, un tagad viņš jau 11 gadus strādā mūsu SIA. Sāka ar manipulatoriem, remontēja un pieskatīja tehniku. Pēc kāda laika Armands griezās pie manis ar lūgumu, lai paņemu darbā arī viņa brāli Jāni. Jānis bija tik pozitīvs un strādātgrībošs – nu jau 8 gadi pagājuši, kopš viņš pie manis strādā.

Armands strādā uz ceļamkrāna, bet Jānis, ja vajag, var aizvietot. Jānis brauc ar traktoru, viņa darbi ir dažādi – rakšana, pļaušana, apzaļumošana, protams, arī tehniku remontē. Jānis ir garāžu dvēsele. Būdam nedzirdīgs, tomēr pats brauc pie piegādātājiem pēc nepieciešamajiem materiāliem, detaļām, un viņam nav nekādu komunikācijas problēmu.

Strādā uz lieliem ceļamkrāniem

Abiem pušiem gribasspēks ir liels, paši sevi pilnveido, cenšas mācīties un apgūt visu jauno un nezināmo. Nolikuši tiesības uz smago auto un braukšanu ar piekabi. Apmācības notiek arī uz vietas darbā, piesaistot speciālistus.

Armands strādā uz 60 tonnu ceļamkrāna. Mūsu lielākie objekti – lielle stadioni (J. Daliņa stadions Valmierā, objekti Mežaparkā, Salaspilī utt.). Puši ir apbrīnojami, jo strādā perfekti un atbildīgi. Viņu darbus sabiedrība novērtē kā teicamus. Cēsu pilsēta par viņiem zina un

slavē abu darbu.

Labas atsauksmes saņem abi

Reiz bija tā – Jānis izpalīdzējis vecākiem uzbūvēt fermu un kāds kaimiņš noskatījies, kā tika veikts darbs. Viņš piezvanīja uz mūsu firmu un lūdza, lai atsūta arī pie viņa šo darbinieku, – tikai Jāni un nevienu citu!

Pieņemot darbā nedzirdīgus pušus, sākumā biju nobažījies, jo par nedzirdīgiem cilvēkiem neko nezināju – kā mums komunicēt, vai sapratīs utt., bet reālajā dzīvē izrādījās citādi.

Abi brāļi ļoti labi iekļāvušies dzirdīgo kolektīvā

Redzot pušu atbildīgo attieksmi pret savu darbu, cilvēku attieksme arī mainījās. Puši ar savu pozitīvismu un smaidu likuši aizmirst piegādātājfirmu darbinieku nepatiku pret nedzirdīgiem cilvēkiem. Tagad attieksme ļoti mainījies uz labas sapratnes pusi.

Mēģinu motivēt savus darbiniekus, attiecīgā reizē pateikt paldies. Piemēram, bijām kopā slēpot Somijā. Uzskatu, ka ar komunikāciju mums nav nekādu problēmu. Mums ir pašiem sava iekšējā zīmju valoda, pareizāk – zīmes. Gadu gaitā esam jau sastrādājušies. Pārsvarā komunicējam caur *WhatsApp* un SMS, un mums ir noruna – ja esi izlasījis ziņu, tad atbildi ar OK.

Citiem darba devējiem iesaku nebaidīties ņemt darbā cilvēkus ar dzirdes traucējumiem. Cilvēki ir dažādi un attieksme arī. Ja cilvēkam patīk darbs un viņš tiešām vēlas strādāt, tad dzirde nu nekādi nav tam šķērslis.

Paldies Brigitai Lazdai par palīdzību intervijā ar Jāni Apsīti. ●

—Gunta Birnīte, dienas centrs
"Rītausma" vadītāja

DIENAS CENTRA "RĪTAUSMA" AKTUALITĀTES

No 16. marta dienas centrs klientus klātienē nepieņem. Tika izveidota dienas centra *Skype* grupa, kurā ir pievienoti klienti, kuriem ir

internets un dators, telefons vai planšete. Šeit jāsaņem liels paldies LNS, ka mūsu biedriem ir tāda iespēja saņemt bezmaksas planšeti jeb vizuālo saziņas ierīci, kā arī izdevīgu interneta pieslēgumu.

Sākumā visiem darbiniekiem bija grūti, jo bija jāpārkāpj pāri savām ambīcijām, bija jābūt radošiem un jāapgūst jaunas informācijas tehnoloģijas, lai katrs spētu sekmīgi strādāt. Ikdienā tiek veidoti dažādi video, sākot ar ik rīta sasveicināšanos, jaunumiem Latvijā, pasaulē, interesantām lietām, gudriem padomiem, atjautības uzdevumiem, radošajām nodarbībām – rokdarbiem, virtuves, vingrošanas, dejošanas, kā arī sadarbībā ar Rehabilitācijas centru klienti var noskatīties attālināto psihologa lekciju.

Tāpat sniedzam individuālās konsultācijas attālinātā veidā. Ir klienti, kuri vēlas vienkārši parunāties, ļoti svarīga ir šī atgriezeniskā saikne, ka klienti nejutās pamesti, vientuļi – esam saņēmuši daudz pozitīvu vārdu no viņiem un priecājamies, ka mums visiem kopā ir iespēja strādāt. Klientiem, kuriem nav moderno tehnoloģiju, nosūtām SMS.

Šobrīd arī atbalsta persona dzemdībās un pēcdzemdību periodā strādā ar ģimenēm. Jau pavisam drīz ieradīsies pasaulē kārtējais mazulis. Paldies Dievam, ka Rīgas Dzemdību nams ir tik saprotošs un atļauj grūtniecei būt kopā ar surdotulku – atbalsta personu dzemdībās (šobrīd Dzemdību namā ir aizliegts nākt līdzī dūlai vai vīram – intervija notika 6. maijā).

Tas ir viss ir mūsu komandas darbs. Zinu, ka darbiniekiem nav viegli sevi filmēt un gatavot video – tas prasa daudz laika un stiprus nervus. Reizēm pievil tehnoloģijas un video jāpārfilmē. Man gadījās, ka, filmējot virtuves nodarbību, zemē nokrita kūkas gabaliņš... Tas viss rada izmisumu, bet galvenais – klienti mūsu darbu novērtē un izsaka pateicību. Esam priecīgi par to, ka mums ir tik atsaucīgi klienti!" ●

Teksts: Zigmārs Ungurs Foto: Sanitas Garcia, Dzintras Intsones un Artas Birzniece-Siliņas personīgais arhīvs

KĀ LNS BIEDRU BĒRNI IZMANTO "TAVA KLASE"

Lai veicinātu attālināto mācību pieejamību un sniegtu lielāku atbalstu vecākiem, no 6. aprīļa līdz 29. maijam darba dienās no pl. 9 līdz 13.40 visā Latvijā tiek pārraidītas mācību stundas jaunā un izglītojošā TV projektā *Tava klase*.

Mācību stundas veido 20 minūšu gari materiāli, kuros pedagogi pasniedz savu priekšmetu. TV kanālu *Tava klase* pārraida divas bezmaksas TV – *ReTV* un *Sportacentrs.com TV*. Nodarbības ir iespējams vērot arī mājaslapā www.tavaklase.lv.

Šādu pieeju, nodrošinot attālinātās mācības, izmanto arī citas Eiropas valstis: Čehija, Spānija, Francija, Horvātija, Rumānija, Slovākija un Slovēnija.

Lai *Tava klase* saturu varētu apgūt arī skolēni ar dzirdes traucējumiem, pēc Latvijas Nedzirdīgo savienības lūguma Izglītības un zinātnes ministrija no 14. aprīļa ir radusi iespēju stundām nodrošināt surdotulkotāju.

Surdotulkotāji sākotnēji bija pieejami LNS norādītajām pašām nepieciešamākajām stundām, piemēram, matemātikā, bioloģijā, ķīmijā, dabzinībās, latviešu valodā, vēsturē.

Tas ir devis iespēju vismaz 160 skolas vecuma bērniem ar dažādas pakāpes dzirdes zudumu kvalitatīvi sekot stundām ar profesionālu tulkojumu. Ir ļoti labi arī tas, ka internetā ir iespējams noskatīties atkārtotumu un apturēt neskaidrās vietas. Vienlaikus skolēniem tiek sniegta nebijusi iespēja pārbaudīt savas zināšanas, skatoties arī jaunāko klašu stundas.

Par mūsu biedru pieredzi, darbojoties *Tava klase* sistēmā stāsta vecmāmiņa Dzintra Intsone, mammas Artas Birzniece-Siliņa un Sanita Garcia, kuru meitas un mazmeitas mācās Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā (Nedzirdīgo skolā).

Stāsta Sanita

Garcia: "Manas meitas pašlaik mācās septītajā un devītajā klasē. Vecākā meita šogad beigs skolu. Vēl nezinu, kad būs izlaidums un eksāmeni. Mums jāseko

informācijai par situāciju valstī.

Manas meitas skatās TV *Tava klase*. Ir grūti sekot latviešu valodas stundās ar

Artas Birzniece-Siliņa ar meitu Tīnu

Dzintra Intsone ar saviem mazbērniem

zīmju valodas tulku, labāk būtu ar subtitriem, jo tad varētu izlasīt precīzus teikumus. Bet pārējās stundas ar zīmju valodas tulku – ir labi! Matemātikas stundās skolotāja ar tulku mācību vielu ļoti labi izskaidro.

Man pašai ļoti patīk skatīties vēstures stundas par senās Romas politisko vēsturi, arī dabaszinību tēmas – par okeānu un salām, kā arī par bioloģiju un par nervu sistēmas uzbūvi.

Joprojām manas meitas sazinās ar skolotājiem *e-klasē*, tur tiek doti uzdevumi un jāsniedz atbildes. Bet *WhatsApp* izmanto, lai atgādinātu, ka uzdevumi jāizpilda. Meitas visvairāk lieto mājaslapas uzdevumi.lv un soma.lv. Reti viņas skatās tavaklase.lv, jo nesakrīt mācību stundu priekšmeti.

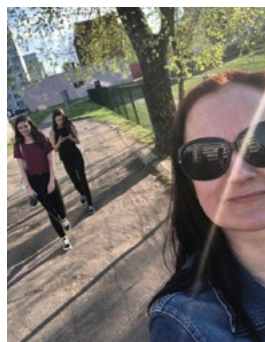
Diemžēl zīmju valodas tulka trūkst vairākās tavaklase.lv stundās. Piemēram, angļu valodā. Arī IT stundas ir ļoti svarīgas nedzirdīgajiem, bet tajās tulka nav.

Skolēniem un viņu vecākiem ir izde-

vīgi skatīties tavaklase.lv, jo tā var iegūt vairāk zināšanu.

Pajautāju skolotājiem par tavaklase.lv izmantošanu, kuras no tulkotajām stundām var skatīties mana meita.

Mājturības skolotāja sacīja: "Ja interesē "Dizains un tehnoloģijas", jāskatās 2. kanālā (*Sportacentrs.com*) ar tulkojumu 9. un 12. klasei. Es domāju, ka mūsu skolēni 5. klasē zina un prot daudz vairāk. Es ieteiktu paskatīties mācību priekšmetu "Praktiskais radošums" 9. un 12. klasei, tas ir ar tulkojumu. Ļoti interesanti un noderīgi." Sociālo zinību skolotāja ieteica skatīties 6. klasei par tēmu "Es un daba", par atkritumiem, to šķirošanu. Latviešu valodas skolotāja atbildēja: "Ir jau arī latviešu valoda 5., 6. klasei – gramatika, bet to gribētos saskaņot ar atkārtotuma tēmu. Laika tomēr par maz, bet gan noderēs vēlāk vidusskolā. Var mēģināt paskatīties arī jebkuru citu stundu ar tulkojumu. Satiekot skolēnu klātienē, izjūtu un izprotu viņu daudz

labāk un varu labāk palīdzēt. Attālināti? Tas īsti neder.”

Stāsta Dzintra Intsone: “Par projektu *Tava klase* uzzināju no Ineses Immures. Labi, ka Izglītības un zinātnes ministrija atbalstīja LNS aicinājumu mācību stundu pārraides veikt ar surdotulkojumu. Tagad arī nedzirdīgie tās var skatīties un mācīties līdzi.

Sāku skatīties šos raidījumus kopīgi ar mazmeitām Amandu, kura mācās septītajā klasē, un Montu – mācās otrajā klasē.

Tas ir neparasts mācību veids, un pie tā vajag pierast. Ir grūti uztvert mācību vielu, jo nevar neko pierakstīt vai pārjautāt, jānoskatās zīmju valodā un jācenšas iegaumēt. Labi, ka atkārtojumu var noskatīties interneta vietnē *tavaklase.lv*.

Vēl viena lieta, ka dzirdīgajiem un nedzirdīgajiem mācību programmas atšķiras. Dzirdīgajiem programma ir sarežģītāka, grūti saprast. Bet es uzskatu, ka noteikti jāskatās. Tas ir vērtīgi, jo tā nedzirdīgie var apgūt padziļinātas zināšanas. Bet ar vienreizēju noskatīšanos TV ir par maz, lai varētu visu atcerēties.

Man pašai ir interesanti skatīties, jo tā arī pati kaut ko iemācos, piemēram, latviešu valodas gramatiku. Tas vajadzīgs arī bērniem – kā pareizi lietot latviešu valodu. Kopumā šie raidījumi ir vērtīgi un nedzirdīgajiem tos noteikti vajag izmantot!”

Stāsta Arta Birzniece-Siliņa: “Mana meita Tīna mācās 3. klasē. Nedzirdīgiem skolēniem tā ir lieliska iespēja sekot līdzi mācībām. Tā ir arī iespēja redzēt mācību programmas atšķirības starp dzirdīgiem un nedzirdīgiem skolēniem.

Meita ar interesi seko līdzi mācību stundām pa televizoru, tomēr bija izbrīnīta, kāpēc viņai jāskatās 2. klases stundas, ja mācās 3. klasē. Skatījās 3. klases stundas, jautāja, kāpēc nemāca to, kāpēc ir tāda atšķirība?!

Tiešraidē mācību stundai ir grūti sekot, jo informācijas pasniegšanas temps nedzirdīgam bērnam tomēr ir par ātru. Tas der dzirdīgajam, bet ne nedzirdīgajam, kuram visa uzmanība pievērsta tulkam.

Ir ļoti labi, ka internetā iespējams noskatīties mācību stundu atkārtojumu un var apturēt neskaidrās vietas, lai pārdomātu tikko uzzināto. Mācību stunda ir tikai 20 minūšu gara, bet meitai vajag vairākas pauzes, lai saprastu konkrēto mācību tēmu. Meita skatās arī citus raidījumus bez tulka, piemēram, vingrošanu. Kā saprot, tā dara. Mēs noteikti priecātos, ja šis projekts tiktu turpināts arī pēc ārkārtas situācijas beigām!” ●

—Egija Salaciete

RADINIEKU ATBALSTS MĀCĪBU PROCESĀ

Šobrīd daudziem vecākiem un skolēniem attālinātais mācību process ir kļuvis par daļu no ikdienas. Tā ir arī Kristas Freimanes ģimenei, kurā aug divi dzirdīgi bērni, kuri šobrīd cītīgi apgūst jaunos mācību priekšmetus, taču nereti gadās situācijas, kad ir nepieciešama palīdzība arī no līdzcivēkiem.

Kristai to sniedz dzirdīgā mamma Sandra Freimane, kura palīdz attālinātajā mācību procesā saviem diviem mazbērniem.

Pati Krista savu situāciju raksturo šādi:

“Man kā nedzirdīgai mammai, kura audzina divus dzirdīgus bērnus, ir citādāka pieredze nekā tiem vecākiem, kuriem ir nedzirdīgi bērni. Kopš bērnu skolas gaitu uzsākšanas man ir grūtības sniegt atbalstu un palīdzību saviem bērniem mācību uzdevumu izpildē.

Tagadējā situācijā, kad mācības norit attālināti un viss process notiek mājās, nevis skolas solā, šis uzdevums man kļuvis pat neiespējams. Man jābūt ne tikai mammai, bet arī skolotājai, taču manā gadījumā tas ir ļoti grūti, jo man nav nepieciešamās zināšanas un pieredzes, lai spētu pilnvērtīgi mācīties kopā ar bērniem.

Man ir zināms, ka Anglijā dzīvojošajiem nedzirdīgajiem ir nodrošināti privātskolotāju pakalpojumi, kas palīdz bērniem sagatavot mājasdarbus. Par šādu atbalstu uzzināju no nedzirdīgo ģimenes, kurā ir trīs dzirdīgi skolēni.”

Sandra Freimane:

Bērnu vecums šobrīd ir 8 un 9 gadi. Bērni mācās 2. un 3. klasē Jaunmārupes pamatskolā.

Tā kā bērnu vecāki abi ir nedzirdīgi un darba dienās strādā algotu darbu no agra rīta līdz vakaram, tad es katru dienu palīdzu bērniem apgūt mācības un izpildīt

mājasdarbus. Vidēji dienā bērniem tas aizņem apmēram trīs stundas laika.

Man personīgi tas grūtības nesagādā, jo pašai ir bijusi pedagoģiska pieredze (agrāk esmu strādājusi arī par skolotāju). Taču jāatzīst, ka jābūt pašam ļoti radošam, lai izskaidrotu jauno mācību vielu, jo bieži vien ar mācību grāmatā izlasīto nepietiek. Daudz laika aizņem dažādi eksperimenti, kas tiek uzdoti skolēniem dabaszinībās. Tāpat arī, piemēram, mājturības uzdevumi – dažādu ēdienu gatavošana, dekupāžas uzdevumi utt.

Ļoti interesanti mājasdarbi ir mūzikā, bet, lai tos izpildītu, arī vecākiem jāapgūst mūzikas teorija. Noteikti svarīgi ir bērniem iemācīt, kā nosūtīt skolotājiem mājasdarbus. Gadās arī, ka ir aizsūtīts e-pasts, bet mājasdarbs (pielikums) nav pievienots...

Arī bērnu vecāki pēc darba palīdz apgūt dažādus mācību uzdevumus, piemēram, iemācīties no galvas reizrēķinu vai jaunos vārdukus angļu valodā.

Kopumā varu teikt, ka bērniem patīk šī attālinātā mācīšanās. Vienīgais, kas trūkst – tie ir klasesbiedri un draugi.

Cik lielā mērā ir nepieciešama dzirde, lai nedzirdīgie vecāki spētu sniegt atbalstu mācību procesā?

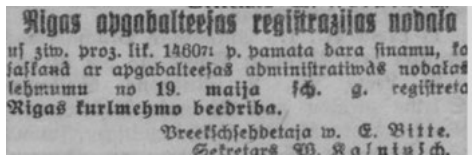
Es uzskatu, ka arī nedzirdīgie vecāki spēj atbalstīt savus dzirdīgos bērnus šajā attālinātajā mācību procesā. Protams, tam ir vajadzīgs laiks un pacietība. Ja nedzirdīgie vecāki nestrādā algotu darbu, tad viņi var līdzdarboties ar saviem bērniem mācību procesā. Cik zinu, tad arī skolotāji ir ļoti pritīmnaoši un ir gatavi sadarboties ar ģimenēm, kurās ir mācību grūtības.

Kādu atbalstu, palīdzību, jūsu prāt, skolai vajadzētu sniegt nedzirdīgiem vecākiem, kuriem ir dzirdīgi bērni? Jo ne katram var būt dzirdīgs radnieks, kas var palīdzēt.

Ja skolā mācās dzirdīgi bērni, kuriem ir nedzirdīgi vecāki, tad visticamāk, ka klases audzinātāja to zina. Ja bērniem mācībās rodas grūtības (vērtējumus, atzīmes – ieskaitīts, neieskaitīts, tos vecāki var redzēt *e-klasē*), noteikti vajadzētu sazināties ar klases audzinātāju un meklēt palīdzību konkrētajā mācību priekšmetā. Ar mācību priekšmetu skolotājiem bērni paši var sazināties un lūgt palīdzību. Galvenais šobrīd ir līdzdarboties ar saviem bērniem un palīdzēt viņiem! ●

—Līga Pauniņa

MAIJS LNS VĒSTURES LAPPUSĒS

- Oficiāli reģistrēta “Rīgas Kurlmēmo biedrība” (1920.05.19)
- Pirmo reizi atzīmēta Nedzirdīgo diena – Vidzemes Kurlmēmo biedrībā (1936)
- Daugavpils mācību – ražošanas uzņēmums saņem jaunu ražošanas kompleksu Daugavpilī, Klusajā ielā 4 (1975)
- Nodibināta Latvijas Tautas frontes Nedzirdīgo apvienība (1989.05.13.)
- Atzīmējot avīzes *Kopsoli* 30. gadskārtu, Jūrmalā notiek Vissavienības nedzirdīgo izdevumu redaktoru sanāksme ar pārstāvju piedalīšanos no Polijas un Bulgārijas (1989)
- Noslēgts Lietuvas, Latvijas un Igaunijas nedzirdīgo biedrību sadarbības līgums (1990)

- LNS reģionos sākas biedrību sadarbība ar pašvaldībām (1994)
- Darbu sāk pirmā Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) subsidētā Rīgas MRU strādnieču grupa (1998)
- LNS 80 gadu jubilejas svinības Melngalvju namā (2000)

- LNS prezidents Arnolds Pavlins saņem valdības apbalvojumu – Trīszvaigžņu ordeņa I pakāpes Goda zīmi (2001)
- LNS iestājas Eiropas Nedzirdīgo savienībā – EUD (2004.05.08)
- Par godu LNS pastāvēšanas 85 gadu

jubilejai notiek LNS forums Latviešu biedrības namā un laista klajā Ivara Kalniņa grāmata “Nedzirdīgo kultūra 1920 – 2005” (2005)

- Starpetniskais nedzirdīgo amatiergrupu kultūras festivāls “Dziedošās rokās” un nedzirdīgo mākslinieku darbu izstāde Daugavpilī (2008.05.10)
- Izremontētas Daugavpils RB telpas (2006)
- LNS 90 gadu jubilejas svinīgais pasākums Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā (2010)
- LNS uzņem Eiropas Nedzirdīgo savienības Ģenerālo asambleju un semināru (2015) ●

UZMANĪBU!

Labojums iepriekšējās – aprīļa avīzes *Kopsoli* tekstā:

Francis Mauriņš vadīja Rēzeknes biedrības Preiļu teritoriālo grupu 1959. – 2011. gadā. ●

—Zigmārs Ungurs

NOTIKUMI KĀ DZĪPARI SATINUŠIES VIENĀ LIELĀ, SPILGTĀ KAMOLĀ

Latvijas Nedzirdīgo savienības simtgades sakarā *Kopsoli* jautāja vairākiem LNS Goda biedriem, kāds LNS notikums, ko paši piedzīvojuši, viņu atmiņā saglabāties visspilgtāk.

Dace Lāce: “Man tas varētu būt Arnolda Pavlina lielais, piecus gadus ilgušais projekts “Klusuma pasaule”. Tas bija tik bagāts projekts – pieredzes apmaiņas

braucieni, dažādi pasākumi. Ļoti daudz darba bija, bet bija arī liels gandarījums.

Visi pārējie projekti un pasākumi ļoti labi, bet šis man bija kaut kas īpašs. Tagad laikam vairs nav tik daudz pasākumu.”

Ainārs Osmanis: “Mans visspilgtākais notikums bija LNS projekta izpildes process – LNS ēkas Elvīras ielā 19, bijušās Rīgas MRU kopmītnes, renovācija par LNS administratīvo ēku. Šajā projektā bija tik daudz zemūdens akmeņu, tomēr toreizējais LNS prezidents izdomāja, kā tos apiet. Tajā laikā strādāju par LNS

galveno grāmatvedi. Renovācija ilga no 1997. līdz 2000. gadam.”

Līga Bauere: “Izvēlēties kādu spilgtāko notikumu ir ļoti grūti: katrs LNS pasākums ir bijis īpašs, ar savu tematiku, ar īpašu noskaņu un gatavošanos.

LNS vadība vienmēr iegulda lielu darbu un visu sirdi, lai pasākumi būtu interesanti, iepriecinātu ikvienu biedru un citus pasākumu apmeklētājus. Vienmēr aizkustina Pasaules nedzirdīgo dienai veltīti pasākumi, festivāli un, protams, arī Rīgas RB organizētie pasākumi.

Šis periods Covid-19 pandēmijas laikā ir ļoti grūts. Mums, senioriem, jāsež mājās, nekur nevaram aiziet, esam kā ierakumos, tikai neredzam to ienaidnieku. Galvenais ir saglabāt mieru un pacietību, saudzēt savu veselību un ieklausīties speciālistu ieteikumus. Gan jau mēs atgriezīsimies ierastajā dzīves ritmā un atkal varēsim viens otru satikt mūsu pasākumos!

Tāpēc gribas ļoti paslavēt mūsu zīmju valodas tulkus, par viņu ieguldīto darbu nedzirdīgo cilvēku labā. Mēs tik

reti viņus paslavējam, tik reti sakām – paldies. Tulka darbs nav viegls, tāpēc viņiem novēlu izturību, degsmi un rast prieku savā darba ikdienā.

Vēlos teikt: “Smāids neko nemaksā, bet dod tik daudz. Ilgst vienu mirkli, bet atmiņas par to var saglabāties visu mūžu...” Tāpēc smaidīsim, būsim pozitīvi un dāvāsim viens otram prieku! Daudz laimes un ilgu mūžu Latvijas Nedzirdīgo savienībai!”

Anna Moiseja: “Tiešām nespēju atbildēt uz uzdoto jautājumu. LNS notikuši daudzi nedzirdīgajiem nozīmīgi notikumi, skaisti pasākumi. Tie visi kā

dzīpāri manā atmiņā satikušies vienā lielā kamolā. To nevaru atšķētināt un izcelt tikai vienu spilgtāko notikumu.

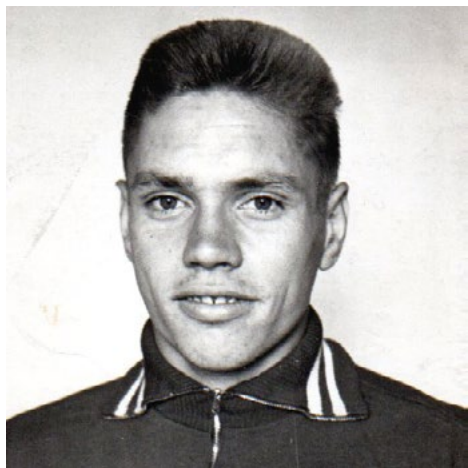
Manuprāt, šobrīd visspilgtākais notikums būs pēc dažām dienām (intervija notika 14. maijā, red.) – Latvijas Nedzirdīgo savienības 100 gadu pastāvēšanas jubileja. Tas nekas, ka svinēšana pārceļta, faktu tas nemaina!” ●

Teksts: Zigmārs Ungurs Foto: Zigismunda Žohovska personīgais arhīvs

DEGSME UN MĒRĶIS RADA OLIMPISKO ČEMPIONU

Latvijas Nedzirdīgo savienības simtgades *Kopsoli* numurā bez ievēribas nav palikuši arī izcilākie sportisti, jo agrāk sports iekļāvās Latvijas Nedzirdīgo savienības (toreiz Latvijas Nedzirdīgo biedrība) aktivitātēs. Tagad, protams, ir citādi, nedzirdīgie sporto Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas ietvaros.

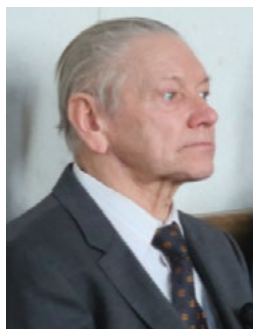
Viens no sportistiem, par kuriem šajā numurā rakstām, ir ZIGISMUNDS ŽOHOVSKIS.

Viņš dzimis 1939. gada 12. februārī nedzirdīgu vecāku ģimenē. Pēc Rīgas Nedzirdīgo skolas beigšanas sāka strādāt Rīgas MRU par skārdnieku.

Zigismundam īpašs talants bija kārtslēkšanā. Viņš ir bijis gan PSRS čempions starp dzirdīgajiem, gan Latvijas PSR čempions. Piemēram, 1967. gadā viņš par čempionu kļuva ar savu personīgo rekordu 4.42 m. Par nedzirdīgo olimpisko čempionu viņš kļuva ar rezultātu 3.85 m.

Pašlaik nedzirdīgo pasaules rekordu tabulā Z. Žohovskis ar 4.10 m ir divpadsmitajā vietā. Šis rezultāts sasniegts 1963. gada 25. augustā Stavropolē, Krievijā.

STĀSTA ZIGISMUNDS ŽOHOVSKIS

Ar sportu sāku nodarboties jaunības gados. Man bija sešpadsmit gadu, kad sāku apmeklēt peldēšanas nodarbības. Peldēšana man ļoti patika un paveivās, jo mana mamma bija kaislīga peldētāja, kura jau no mazām bērnu dienām mani

vienmēr ņēma līdzī peldēties.

Tolaik dzīvojām Vecmīlgrāvī, kura apkaimē bija daudz peldvietu, un jau septiņu gadu vecumā es patstāvīgi varēju peldēties dažādās ūdenstilpnēs.

Peldēšana mani aizrāva, un 1955. gadā sāku regulāri trenēties. Agrā pavasarī, vasarā un rudenī treniņi notika ārā ūdenstilpnēs, bet ziemas laikā tas radīja apgrūtinājumu, jo tajos laikos peldbaseini nebija brīvi pieejami, tādēļ sāku domāt par citu sporta veidu.

Jautāju trenerim, vai varu nodarboties ar kādu citu sporta veidu, un treneris piedāvāja man vieglatlētiku. No visām vieglatlētikas disciplīnām mani uzrunāja kārtslēkšana. Tā 1957. gadā sākās manas kārtslēcēja gaitas.

No Latvijas nedzirdīgajiem sportistiem ar kārtslēkšanu nopietni nodarbojos tikai es.

Trenējos regulāri un citīgi, manī bija degsme un mērķis sasniegt labākus un augstākus rezultātus.

Treniņi notika kopā ar dzirdīgiem sportistiem, biju iekļauts VEF sporta klubā no Latvijas Nedzirdīgo savienības. Trenējos 5 reizes nedēļā, kas atspoguļojās manos rezultātos. Guvu labus rezultātus gan Latvijas PSR, gan Vissavienības (PSRS) teritorijā dažāda mēroga sacensībās.

Piedaloties dažāda līmeņa sacensībās, gūtie rezultāti bija augsti un mani izvirzīja dalībai Nedzirdīgo olimpiskajām spēlēm, kas noritēja Somijā, Helsinkos, 1961. gadā. Tas mani motivēja vēl vairāk trenēties un tiekties uz labākiem rezultātiem.

1961. gada 6. augustā Helsinkos olimpiskajās spēlēs ieguvi zelta medaļu – 3,85 m bija tā laika labākais rezultāts starp nedzirdīgajiem sportistiem.

“LĪDZ PĒDĒJAM BRĪDIM NETICĒJU, KA ESMU IEGUVIS ZELTU.”

Tikai nokāpjot no pjedestāla, sapratu, kas ir noticis un ko esmu paveicis. Sirds strauji pukstēja, acis sariesās asaras. Visi nāca un sveica ar zelta godalgu, tās bija neapprakstamas sajūtas.”

Bet tālāk sekoja negaidīts un bēdīgs pavērsiens. Biju izvirzīts arī 1965. gada olimpiskajām spēlēm ASV. Trenerim un man bija cerība gūt labus rezultātus, varbūt pat zeltu, jo biju labā sportiskā formā. Bet pēdējā brīdī mana kandidatūra tika

noraidīta. Mēs visi bijām pārsteigti un neziņā, gan VEF sporta klubs, gan LNS, gan es pats.

Tomēr sporta kluba vadībai izdevās noskaidrot noraidīšanas iemeslu – tas bija politisko apsvērumu dēļ. Mani vecāki bija šķirti, un tēvs ar savu ģimeni emigrēja uz ārzemēm. Līdz ar to tēva emigrācijas un toreiz valdošās padomju politiskās ideoloģijas dēļ tiku noraidīts. Padomju laikā uz to ļoti stingri skatījās. Tas mani ļoti satrieca, jo nespēju saprast, kāpēc uz vienām olimpiskajām spēlēm tiku laists, bet uz otrām ne.

Tomēr nezaudēju cerību un turpināju sportot, gūt labus rezultātus. Braucot uz dažāda mēroga sacensībām, pārstāvēju gan VEF sporta klubu, gan Latvijas Nedzirdīgo Savienību. Dalību sacensībās apmaksāja sporta klubs un LNS.

Kuras sacensības man vislabāk palikušas atmiņā? Protams, tās ir olimpiskās spēles, tās emocijas un sajūtu nevar aizmirst. Taču jāpiemin arī vēl vienas sacensības, kas noritēja 1963. gadā 25. augustā Stavropolē, kur guvu augstu rezultātu 4.10 m. Šis sacensības palika atmiņā ar labu sadraudzību sportistu vidū, ar skaistiem pilsētas dabas skatiem. Savu personīgo rekordu 4.42 m guvu 1967. gadā Latvijas PSR sacensībās.

Kopumā ar kārtslēkšanu nodarbojos no 1955. gada līdz 1972. gadam. Pēdējās sacensības piedalījos 1972. gada pavasarī, kur guvu 4. vietu.

Paldies raksta tapšanā Irai-Irēnai Heislerei. ●

LTV PĀRTRAUČ RAIDĪT ĀRKĀRTAS KONFERENCES UN “PANORĀMU” AR TULKOJUMU

Stabilizējoties situācijai Latvijā saistībā ar koronavīrusa Covid-19 izplatību, no 13. maija Latvijas Televīzija vairs nepārraida ārkārtas preses konferences ēterā ar surdotulkotāju. Arī informatīvo raidījumu *Panorāma* LTV 1 plkst. 20 turpmāk nenodrošina ar tulkojumu zīmju valodā.

Ar surdotulkotāju skatāmi visi aktuālie raidījumi, kas LTV 1 ēterā un LTV interneta platformā www.ltv.lsm.lv tāpat kā līdz ārkārtas stāvoklim valstī tiek sagatavoti ar tulkojumu zīmju valodā: *Dienas ziņas*, 4. studija, *Pasaules panorāma*, *Aktuālā intervija 1:1*, diskusiju raidījums *Tieša runa*. ●

“LNS SURDOTEHNISKĀS PALĪDZĪBAS CENTRS” ATSĀK DARBU

SIA “LNS Surdotehniskās palīdzības centrs” Rīgā un struktūrvienībās Daugavpilī, Rēzeknē, Liepājā un Ventspilī atsāk izsniegt dzirdes aparātus un citus tehniskos palīgīdzekļus, ievērojot piesardzības pasākumus.

Speciālisti apkalpo klientus, izmantojot aizsardzības līdzekļus - seju aizsargājošu vairogu, cimdu un virsvalku. Arī klientiem, saņemot pakalpojumu, jālieto sejas aizsargmaska, jādezinficē rokas, jāvelk bahilas un jāparaksta apliecinājums, ka viņš nav saistīts ar augstiem riskiem būt inficējies ar koronavīrusu.

Surdocentru nedrīkst apmeklēt tie, kuriem ir jebkādas elpceļu saslimšanas.

JŪNIJA JUBILĀRI

Ne pagātnē nogrimt, ne nākotnē vērties,
Šo mirkli izdzīvot – lūk, atslēga
priekam un mieram.

Sveicam jubilārus!

Daugavpils biedrībā

8.06 ERNA KRASINSKA-JERMOLIČKA
10.06 REGĪNA VUTINĀNE-JEŅEVA
27.06 ALEKSANDRS BARBOSOVS

Rīgas biedrībā

4.06 IRMA MEDNIECE
4.06 AIVARS KLIEVĒNS
6.06 MARTA KRAULE

PAR LNS BIEDRU NAUDU

Atgādinām, ka biedru naudu varat samaksāt, izmantojot savu interneta banku. 2020. gadā LNS biedru maksa ir 6 eiro, un tā jānomaksā līdz 30. septembrim. Pēc tam līdz 31. decembrim papildus jāmaksā soda nauda 1 eiro, bet no nākamā gada 1. janvāra soda nauda – 2 eiro.

Biedru naudu var pārskaitīt uz LNS norēķinu kontu SEB bankā:

LV84UNLA0002001700411
Biedrība „Latvijas Nedzirdīgo savienība”
Reģ. Nr. 40008000615
Bankas kods UNLALV2X

Maksājuma mērķi jāuzrāda biedra vārds, uzvārds; kurā LNS biedrībā ir persona; periods, par kādu maksā.

Piemērs: Kārlis Ozoliņš, Rīgas biedrība – biedru nauda par 2020. gadu. ●

Surdocentra telpās klienti tiek ielaisti tikai pēc iepriekšējā pieraksta.

Konsultācijas par dzirdes aparāta un citu tehnisko palīgīdzekļu lietošanu Surdocentrs turpinās sniegt attālināti.

Konsultatīvie tālruni:

- +371 67611660
(I-IV 9:00-17:00, V – 9:00-16:00)
- +371 29643789
(I-IV 9:00-17:00, V – 9:00-16:00)

Skype:

- surdocentrs
- arijame (zīmju valodā)

E-pasts:

- surdocentrs@surdocentrs.lv ●

7.06 VIJA BRAUNA
8.06 JURIS ĶĪVĪTIS
9.06 ALDA KURSĪTE
11.06 ANDREJS ATAUDZIŅŠ
15.06 JEKATERINA KONSTANTINOVA
17.06 SANDRA VANAGA
21.06 KĀRLIS SĪLIS
22.06 VELTA KLEINA
28.06 ANŽELIKA BRUŽE
30.06 MĀRIS VEIDEMANIS
Rēzeknes biedrībā
5.06 IRINA PROVEJA
21.06 ALOIZS PLEŠNERS

LĪDZJŪTĪBAS

*Cilvēka dzīve ir zvaigzne,
Kura uzsliesmo un nodziest.
Taču tās gaisma paliek mūžīgi
Domās un atmiņās.*

Mūsu biedru **INTIAVENU** (29.08.1966 – 05.05.2020) mūžībā izvadot, skumju un atvadu brīdī izsakām patiesu līdzjūtību aizgājēja sievai Jeļenai Avenai ar ģimeni, tuviniekiem un draugiem.

LNS Smiltenes RB

+

Mūžībā aizgājusi mūsu biedre **SARMĪTE ŠIRANTE** (26.11.1956 – 7.05.2020).

Mūsu dziļa līdzjūtība Sarmītes Širantes ģimenei, zaudējot mīlo māmīti, vecmāmiņu.

LNS Valmieras RB biedri un draugi

+

*Gan sāpju dienas, gan saules rīts,
It viss tiek klusi zemē tīts.*

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs **MISHATS RUSMANIS** (16.09.1939 – 21.04.2020).

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs **JĀNIS PRIEDĪTIS** (06.06.1938 – 26.04.2020).

Mūžībā aizgājis mūsu bijušais biedrs, ilggadīgais amatiermākslas (tautiskās dejas, drāma, kino) aktivists **IMANTS ZILBERTS** (1.06.1956 – 27.04.2020).

LNS Rīgas RB

**KOP
SOLI** Izdevums “Kopsoli”
ISSN 1407 – 0170

Adrese: Elvīras iela 19, Rīga, LV-1083
E-pasts: kopsoli@lms.lv Tel.: 29180534

Redaktore v.i.: Inese Immure
Maketētāja: Ieva Immure
Iespiests: SIA “IBC PRINT BALTIC”

Sagatavots par Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Informācijas izmantošanas vai pārpublicēšanas gadījumā atsauce uz izdevumu “Kopsoli” ir obligāta.

Nākamais izdevums 26. jūnijā.